Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 304 (14324) | 1973 оной декабриин 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...лавтюменнефтегазай үрэмдэлгын хүдэлмэриин Нижневартовска 2-дохи управлениин үрэмдэлгын бригадын үрэмдэлгын мастер нүхэр Г. К. ПЕТРОВТО, партгрупорг нүхэр А. М. КОЖАЕВТА, профгрупорг нүхэр А. В. КАРТАШОВТО, үрэмдэгшэд нүхэд ... Я. ГИНДУЛЛИНДА, А. А. ШРАЙНЕРТА, М. Ф. РАХИМОВТА, М. Г. ЧУМАЧКОВТО, А. Р. МУТЫГУЛЛИНДА, М. А. МУХАМЕТДИНОВТЭ, бригадын бүхы гэшүүдтэ

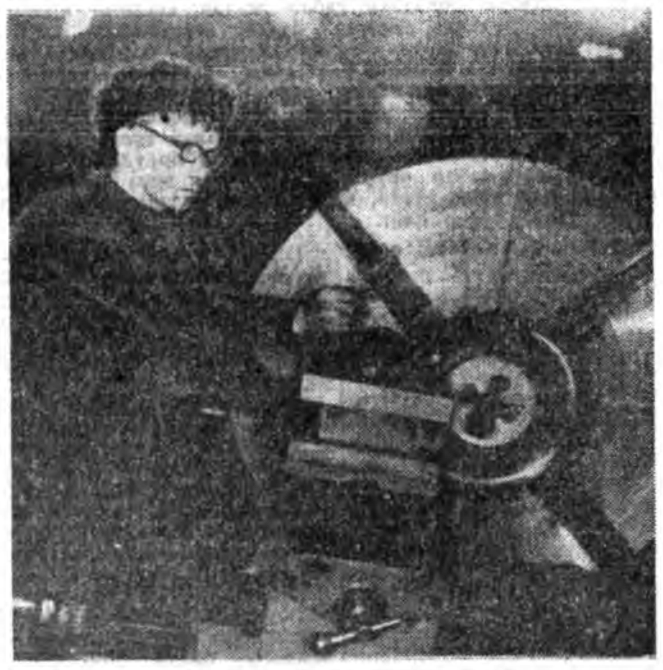
Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ажалай ехэ амжалтануудые туйлаһаартнай, 1973 ондо ...һан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэ...ртнай Советскэ Союзай Коммунис партиин Централь... Комитет Таанадые халуунаар амаршална. 11 һарын ...ша соо танай коллектив нефтиин 85 мянга гаран метр ...жина һалбари дотороо түрүүлэн үрэмдэһэн байна. ...ошэлэн нёдондо жэл энэ районд 67 мянган метр. Ба...н Сибирьтэ бүхы дээрээ нэгэ бригадада дунда зэргээр ...мянган метр скважина малтагдаа һэн. Түргэн аргаар ...мдэһэнэй, шэнэ техникэ ба түрүү технологи шада...аар нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэй, ажалаа һайнаар эм...һэнэй ашаар скважинануудые үрэмдэлгын үнэ сэнгые ...гадынхид нилээд хямдаруулаа, 800 мянга шахуу тү...г мүнгэ алмаа.

...рэмдэлгын технико-экономическа үрэ дүнгүүдые һай...уулха тухай партиин XXIV съездын шиидхэбэрие бодото дээрэнь бэелүүлжэ, бригадын коллектив хүдэлмэриингөө эршэ улам түргэдхэн, 1974 ондо нефтиин 100 мянган метрһээ бага бэшэ скважина үрэмдөөд, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабарие 1974 оной май һарада дүүргэхэ уялга абаһандань Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ. Танай шэнэ уялганууд нефтиин, газай промышленностиин ба геолого-бэдэрэлгын эмхинүүдэй үрэмдэлгын бүхы бригадануудта һайн жэшээ болохо байна.

1974 ондо абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхые, табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые болзорһоо урид бэелүүлхыетнай КПСС-эй ЦК Таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэ.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын заводой механическа цехэй эрхим токарь Григорий Евсеевич Матвеев түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэл хахад соо дүүргэхэ гэжэ уялга абаһан юм. Мүнөө эрэхэ жэлэй май һарын түсэбөөр хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник токарь Матвеев Григорий Евсеевич.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...Р Н. В. ПОДГОРНЫЙ—...ТВИДА

...ГЭ. (ТАСС). КПСС-эй ...ай Политбюрогой гэ... СССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Тү...гшэ Н. В. Подгорный ...иин ССР-эй хүтэлбэри...дтэй уулзаба. Латвиин ...артиин ЦК-гай бюро... гэшүүд, гэшүүндэ кан...дуд, республикын ...овно Соведэй Пре...мэй Түрүүлэгшын ...шонор уулзалгада ха...а.

Нүхэр Ю. В. Андроповой Эстонидо ерээд байһан тухай

ТАЛЛИН. (ТАСС-ай корр). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ Ю. В. Андропов декабриин 26-да эндэ ерээ.

Эстониин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин, Эстониин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. П. Вадер, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Клаусон, Эстониин КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, республикын партийна, совет зургаануудай бусад хүтэлбэрилэгшэд Балтийска вокзал дээрэ Ю. В. Андроповые угтаба.

Энэл үдэртөө Ю. В. Андропов Эстониин партийно-ажахын эдэбхитэдтэй уулзаа. Республикын арадай ажахые хүгжөөхэ, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ асуудалнууд зүбшэлэгдэһэн байна.

СОВЕДҮҮДЭЙ ОРОНОЙ АЖАЛШАДАЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА БАТА НЭГЭДЭЛ

Латвиин ССР-тэ, Ригэ городто Эхэ ороноймнай үндэр шагналнууд барюулагдаба

...ГЭ. (ТАСС). Респуб...и, мүн Ригэ городой ...н организацинуудай ...ажалшадай түлөөлэгшэ...абаадалгатайгаар боло... Латвиин Компартиин ...ральна Комитедэй, ...иин ССР-эй Верховно ...эй баярай хамтын за... дээрэ республикада ...удай хани барисаанай ..., мүн Ригэ городто ...эй орден барюулагда...

...Р Союзые хүгжөөхэ, ... бэхижүүлхэ хэрэгтэ, ...лис нацинууд ба үн...һатанай хани бари... аха дүүгэй харилсаа ... бэхижүүлхэ хэрэгтэ ...ин ажалшадай ехэ ...габьяатай байһанайнь ... Совет гүрэнэй эконо...ка, социально-полити... ба соёлой хүгжэлтэдэ ...һан ехэ хубитынь тү... мүн СССР-эй байгуу...лаар 50 жэлэй ойтой ...амдуулан, Эхэ оро... иимэ үндэр шагналда ...республикые хүртөөгөө...

...ахын ба соёл культу... байгуулалтада, мүн ...шленна үйлэдбэриие ...эхэ талаар наймадахи ... жэлэй түсэбэй даа...нуудые дүүргэхэ хэ... городой ажалшадай ...һан ехэ амжалтануу... түлөө Латвиин ССР-...ислэл хотые шагнаһан...

...виин ССР-эй Верхов... Соведэй Президиумэй ...лэгшэ **В. П. Рубен** ... заседаниие нээгээ. ... Эсэгэ оронойнгоо ...ан гайхамшагта ам...нуудаар бидэ бүгэдэ ...охохо ёһоороол омо...обди гэжэ тэрэ хэ... Эдэ амжалтанууд ...эй ЦК-гай декабриин ... оной) Пленум дээрэ ...эй ЦК-гай Гене... секретарь нүхэр ... Брежневэй хэлэһэн ... удхатай үгэ соо ... тодоор харуулагдаа ... Энэ үгэ соо хэгдэһэн ...и, тобшололнууд ха...артиин XXIV съездын ...бэринүүдые бодото ... дээрэнь амжалтатай... бэелүүлхын тулада ...ухала удха шанартай ...ндэр шагналнууд ха...оциалис Эхэ оронойн...үсэ шадалые зориг ...улма ажалаараа улам ...үүлхыемнай. ССР ...и арадуудай эбдэршэ...ани барисаае арюун ...наар сахихыемнай уял...

...еданида хабаадагшад ...-эй ЦК-гай Генераль...кретарь нүхэр Л. И. ...ев түрүүтэй КПСС-...й Политбюрое хүндэ... президиумдэ тон ехэ ...лтэтэйгээр һунгаһан...

...СС-эй ЦК-гай Полит...ой гэшүүн, СССР-эй ...вно Соведэй Прези...й Түрүүлэгшэ **Н. В.** ...рнодо үгэ үгтэбэ. ...амшагта үйлэ хэрэгээр дашарамдуулан — Латвиин Совет Социалис Республикада Арадуудай хани барисаанай орден, тэрэнэй ниислэл хотодо, Ригэ городто — Ленинэй орден барюулһантай дашарамдуулан, бидэ иимэ баяр ёһололой оршон байдалда мүнөөдэр сугларааабди гэжэ Н. В. Подгорный хэлээ. Эхэ ороной үндэр шагналнуудаар дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын үмэнэһөө Ригын хүн зониие, Латвиин ССР-эй бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнһөө хани халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Совет Латвиин алдарта ажалшадта манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн үнэн зүрхэнэй амаршалга болон эгээл һайн һайхан хүсэлэлнүүдые дамжуулан хүргэхэдэмни намда мүн лэ аятай зохид байна.

Соведүүдэй ороной ажалшадай интернациональна бата нэгэдэлые — совет хүнүүдтэ эгээл үнэтэй һайханаар һанагдадаг социализмын туйлалтануудай нэгые гэршэлэн харуулдаг Арадуудай хани барисаанай орденоор Латвиин ССР-ые шагнаһан ушар ССР Союзые бэхижүүлхэ ниитэ хэрэгтэ латыш арадай оруулһан ехэ хубитада, манай социалис гүрэнэй бүхы нацинуудай болон үндэһэ яһатанай аха дүүгэй харилсаа холбоондо үгтэһэн үндэр сэгнэлтэ мүн.

Социализмын түүхэдэ гайхамшагта хуудаһануудые бэшэжэ оруулһан латыш арадай тэмсэлэй болон зохёон байгуулхы баатарлиг зам тухай хэлэхэ зуураа, Н. В. Подгорный иигэжэ тэмдэглээ. Латыш улаан сэрэгшэд баатарлиг тэдэ үдэрнүүдэй түүхэ домогто революциин эрэлхэг зоригтой солдадууд, тэрээндэ үнэн сэхэ байһан баатарнууд мэтээр ороһон байха юм. Манай партиин ба гүрэнэй элитэ ажал ябуулагшадай, элитэ сэрэгэй начальнигуудай, уран зохёолшодой — латыш арадай алдарта хүбүүдэй нэрэнүүдые нэрлээд, үгэ хэлэгшэ иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Тэдэнэр хадаа Латвиин түүхэдэ, Советскэ Союзай түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө бэшүүлээ юм.

Арадай ажахые, эрдэм наука болон соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ танай гоё һайхан ниислэл хотын — Ригын ажалшад ехэ үүргэ дүүргэээ гээд Н. В. Подгорный үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Тэрэнэй промышленность республикын гаргадаг бүхы продукциин табанай гурбан хуби шахууень үйлэдбэрилнэ. Город хадаа өөрынгөө далайн портоор омогорхохо ёһоороол омогорхохо байна. Энэ порт Балтика дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Ригэ — соёл культурын эгээл томо түб мүн. Эндэ Наукануудай академи бии, долоон дээдэ һургуули тусхай мэргэжэлтэй 7 театр, олониитын 200 библиотекэ, соёл-гэгээрэлэй хэдэн арбаад бусад эмхи зургаанууд хүдэлдэг юм. Бүхэсоюзна элүүржүүлгын газар байһаараа Ригэ улам ехэ алдар солотой боложо байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй һаяшаг болоһон Пленум 1974 ондо совет экономикые хүгжөөхэ гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ гэжэ Н. В. Подгорный саашань хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ соо энэ жэлэй дүнгүүд, табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй дүнгүүд али бүхы талаһаа шэнжэлэгдээ, ерээдүйдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо, манай орон дотор эрхилэгдэхэ коммунис байгуулалтын үргэн ехэ хараа зорилго дэлгэрэнгыгээр хараалагдаа. Пленум хадаа нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ соо хэлэгдэһэн тобшололнуудые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, энэ үгэ соо хэлэгдэһэн заабари, тобшололнуудые бодото хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохыень бүхы партийна организацинуудта дурадхаа.

Мүнөө экономикодомнай үзэгдэжэ байгаа ажал хэрэгүүдэй байдал бидэнэй ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар хараха, өөһэдынгөө үмэнэ шэнэ, бүри орёо хүндэ зорилгонуудые табиха арга боломжо олгоно. 1974 оной түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ табан жэлэй түсэбые бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ тодорхойлхы удха шанартай байха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэшье, мүн СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сесси дээрэшье онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ замууд дээрэ Н. В. Подгорный саашадаа тогтоһон байна.

Манай арадай ажахы туйлай ехэ арга боломжотой. Эдэ арга боломжонуудые бодото ажал ябуулгадаа, оронойнгоо ажахын орёо оньһон али бүхы механизмые залан хүтэлхэ үедөө саг соонь, эгээл ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ бидэнэй зорилго мүн гэжэ тэрэ хэлээ. Ушар иимэһээ ЦК-гай декабриин Пленум эдэ асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулаа бшуу.

Экономикые хүтэлбэрилхэ асуудалнууд хадаа үргэн ехэ партийна, политическэ ёһоор хандаха, ёһо дүүргэлгын элдэб эсын үзэгдэлнүүдтэй, албан хойрог ябадалнуудтай, бэеэ холодуулха һэдэлгэнүүдтэй, харюусалгаһаа хулжан холодохо гэһэн хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэдэй эрмэлзэлтэй, дээдэ зэргын зургаануудай резолюцитан саарһанай саана хоргодохо эрмэлзэлтэй эрид шууд тэмсэхэ эрилтэ табина.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ, мүнөө үеын эрдэм, техникын туйлалтануудые амжалтатайгаар нэбтэрүүлхэ гээшэ шухалын шухала удха шанартай гэжэ Н. В. Подгорный онсолон тэмдэглээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, тиихэдээ материальна ямаршье гаргаша хэнгүйгөөр дээшэлүүлхэ шухала арга нөөсэ хадаа ажалай журам мүн болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань үргэлжэлүүлбэ. Энээн тухай мүн лэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ хэлэгдээ һэн. Журамые тон нариинаар сахиха, ажалдаа үнэн сэхээр, һайнаар хандаха гээшэ манай арадай ажахын бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухалын шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Үйлэдбэриин имагтал хэм хэмжээнэй үндэһөөрөө хубилжа байһан бэшэ, мүн шэнжэ шанарайнь хубилжа байһан оройдоо гансахан хүдэлмэрилэгшын гаргаһан ямаршье алдуугай бүхы коллективтэ горитой ехэ хойшолонгуудые ушаруулжа болохо байһан, мүн ажалай өөрынь улам бүри зохёохы шэнжэтэй, улам мэргэжэлтэй боложо байһан манай үдэрнүүдтэ ажалай журамые бэхижүүлгын удха шанар илангаяа ехэ болоно.

Республикын эрхим ажалшадай нэрэнүүдые дурдаад, Н. В. Подгорный иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Манай үдэрнүүдтэ партиин хараалһан экономическа ба социально-культурна байгуулалтын асари ехэ программые дүүргэлгын амжалтанууд имагтал үйлэдбэриин түрүүшүүлэй шэн габьяата ажалаар, патриотическа үүсхэлээр бэшэ, мүн нэн түрүүн гол түлэб ажалша туйлай ехэ коллективүүдэй гаргадаг бүгэдын баатаршалгаар тодорхойлогдодог юм. Имагтал тэдэнэй хүсэн түгэлдэр дабшаса, тэдэнэй алдарта ажал хэрэгүүд манай туйлалтануудай эшэ үндэһэниинь мүн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй VII сессиин шиидхэбэринүүд, 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн партиин уряа совет хүнүүдэй политическэ, ажалай эдэбхи бадаруулаа, Латвиин ССР-эй ажалшад түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ, социалис мүрысөөнэй тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябаха, партиин болон арадай хэрэгтэ, коммунизмын суртал бододо хизаарлашагүй үнэн байһанаа харуулха гээд найдажа байһанаа Н. В. Подгорный элирхэйлэн мэдүүлээ.

Эб этэйгээр зэргэ оршохо тухай Ленинэй гол заабаринууд улам үргэнөөр мэдэрэгдэн, уласхоорондын ёһо гуримуудта хабаатай документнүүд дотор батадхагдажа, капиталис ба социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоод байна гэжэ Н. В. Подгорный саашадаа хэлэбэ. Варнада болоһон Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн конгресс, Москвада зарлагдаһан Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс эб найрамдалай тала бариг-шадай һанал нэгэтэй ябуулгануудай улам бэхижэжэ байһыень батаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Москвада болоһон бүхэдэлхэйн хуралдаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн удха түгэлдэр үгэ соо мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй үмэнэхи гол зорилгонууд тодорхойлогдолон байна. КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалта программа энэ үгэ дотор саашадаа хүгжөөгдөө.

Латвиин ССР-ые Арадуудай хани барисаанай орденоор, Ригэ хотые — Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Н. В. Подгорный уншаба. Баярай суглаанда хабаадагшадай альга ташалга доро республикын тугта, Латвиин ниислэлэй тугта орденуудые хадаа.

Н. В. Подгорныя үгэ удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар нэгэнтэбэшэ угтагдаа.

Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **А. Э. Восс** харюугай үгэ хэлээ. Латвиин ССР-ые, Ригэ хотые шагналга КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын зүгһөө манай республикада ехэ анхарал хандуулдаг байһанай шэнэ гэршэ болоно гээд Совет Латвиин ажалшад тоолоно гэбэ.

Коммунизмын аша туһада, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгын аша туһада ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлахыень Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь республикын ажалшадай үмэнэһөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, ЦК-гай Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ хүсэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжон баярлахайбди гэжэ А. Э. Восс тэмдэглээ. Нүхэр Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэлэһэн гүнзэгы удхатай үгэ дотор КПСС-эй ЦК-гай дотоодын ба уласхоорондын ажал ябуулга бүхы талаараа шэнжэлэгдээ. Гүнзэгы удхатай, ажахын ба соёлой байгуулалтын гол шухала зорилгонуудые мэргэнээр тодорхойлһон тэрэ үгэ соо байгша оной даабаринуудай дүүргэлтын дүнгүүд, 1974 оной зорилгонууд элирхэйлэгдэһэн, манай ороной экономикые саашадань хүгжөөхэ хэдэ хэдэн ехэ асуудалнууд табигдаһан байна.

Энэ баярта үдэр Советскэ Союзай бүхы арадуудта, нэн түрүүн революционно тэмсэлдэнь, социализм болон коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэхэдэнь латыш арадта туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэг агууехэ ород арадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди гэбэ.

Партиин Ригын горкомой нэгэдэхи секретарь **Э. Я. Аушкап**, «Ригас адитайс» гэжэ трикотажна фабрикын нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Е. И. Трифонова**, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор **Я. Я. Эндзелис**, Латыш улаан сэрэгшэдэй нэрэмжэтэ полкын командир, подполковник **В. Я. Кобзарев**, Ригын травматологиин ба ортопедиин эрдэм-шэнжэлгын институдай директор, медицинын эрдэмэй доктор **В. К. Калнберз**, П. Стучкын нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй студент, ленинскэ стипендиат **К. О. Калнциемс** гэгшэд баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, манай бүхы илалтануудай эшэ үндэһэн болохо совет арадуудай хани барисаае, аха дүүгэй харилсаа холбооe Латвиин ССР-эй ажалшад нангинаар сахин бэхижүүлхэ, социалис байгуулалтадаа Соведүүдэй ороной туйлаһан амжалтануудые эршэтэ ажалаараа арьбадхаха байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, Совет правительствые найдуулба.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаа.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АЛДАР СОЛО!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

1973 ОНДО ОРООҺО ТАРЯА БОЛОН ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БУСАД ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР ШАЛГАРҺАН РСФСР-эй ХИЗААР, ОБЛАСТЬ, АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ туйлаһан ехэ амжалтынь, 1973 ондо ороохо таряа болон газар тарялангай бусад продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгануудаа дүүргэхэдээ, ажалай шэн габьяа харуулһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Арсентьев Николай Ивановичые — «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй Улаан-Үдын 1-дэхи автотранспортын предприятиин шофер.

Асеев Николай Дормидоновичые — Бэшүүрэй аймагай «Сибирь» совхозой тракторист.

Аюшеев Гомбо Доржиевичые — Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Базаров Агбан Тыкшеевичые — Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой тракторист.

Бардунаев Чиркал Иринчеевичые — Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой директор.

Батожапов Цыдып-Доржо Нимаевичые — Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой тракторист.

Батуев Дондоп Лопсоновичые — Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй совхозой тракторист.

Варфоломеев Филипп Феоктистовичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой тракторист.

Гармаев Чагдур Рабдановичые — Зэдын аймагай Оеорой совхозой комбайнер.

Гончаров Петр Прокопьевичые — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой луговод.

Гостев Василий Федоровичые — Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой комбайнер.

Григорьев Ефим Евсеевичые — Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой тракторист.

Гришилов Дмитрий Ивановичые — Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой тракторист.

Дамбяев Пунсук Готуповичые — Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Дампилов Георгий Николаевичые — Хяагтын аймагай «Родина» колхозой тракторист.

Демин Георгий Михайловичые — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой тракторист.

Доржиев Цыдып Раднаевичые — Баргажанай аймагай Хилганын совхозой таряанай тоогые даагша.

Жарников Виктор Павловичые — Хяагтын аймагай «Заря» колхозой тракторист.

Зандраев Цыден Балсановичые — Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой тракторист.

Карнышев Николай Павловичые — Кабанскын аймагай Оймороой совхозой тракторист.

Клеменин Валентин Герасимовичые — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой бригадир.

Каленов Василий Павловичые — Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Коновалов Прокопий Моисеевичые — Баргажанай аймагай Баргажанай совхозой луговод.

Корытов Матвей Николаевичые — Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой тракторист.

Лудупов Бадма Чойдоновичые — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторист.

Макеева Ефросинья Лазаревнае — Улаан-Үдын аймагай «Пригородный» совхозой овощ ургуулагша.

Мальцев Алексей Потаповичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой партийна организациин секретарь.

Малыгин Александр Макаровичые — Хурамхаанай аймагай Аргатын совхозой тракторист.

Манибадараев Дагба-Доржо Ринчиновичые — Хоринин аймагай «Георгиевский» совхозой тракторист.

Магуев Пурбо Санжеевичые — Түнхэнэй аймагай Саянанай совхозой отделениие эрхилэгшэ.

Мишенин Степан Ивановичые — Хориин аймагай Үдын совхозой комбайнер.

Назимов Иван Дмитриевичые — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой тракторист.

Намсараев Чимит-Доржо Ундуровичые — Ярууны аймагай «Победа» колхозой тракторист.

Норбоев Бато Норбоевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой тракторист.

Очиров Шираб Жугдуржаповичые — Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Ошоров Владимир Дашиевичые — Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой тракторист.

Павлов Андриян Федоровичые — «Сельхозтехникын» Бэшүүрэй аймагай нэгэдэлэй шофёр.

Первушин Владимир Федоровичые — Зэдын аймагай «Мир» колхозой отделениие эрхилэгшэ.

Перевалов Николай Ивановичые — Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхозой тракторист.

Петров Алексей Георгиевичые — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын звеноe даагша.

Поздняков Василий Николаевичые — Буряадай транспортын управлениин Хяагтын аймагай автотранспортын предприятиин директор.

Попов Владимир Дмитриевичые — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой бригадир.

Раднаев Дамба Раднаевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой тракторист.

Руднев Леонид Иосифовичые — Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой шофер.

Русин Абросим Александровичые — Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой шофер.

Савельев Андрей Сергеевичые — Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой тракторист.

Степанов Иннокентий Петровичые — Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой тракторист.

Султумов Бимба Данзановичые — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой бригадир.

Тепляков Михаил Ивановичые — Ярууны аймагай Ярууны совхозой шофер.

Трифонов Василий Емельяновичые — Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой тракторист.

Филатов Исай Сазоновичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой тракторист.

Цыренов Александр Цыденовичые — Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой отделениие эрхилэгшэ.

Цыренов Цырен-Доржо Цыреновичые — Ярууны аймагай Нарһатын совхозой тракторист.

Чекмазов Федор Филипповичые — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой луговод.

Шагдуров Даша Санжиевичые — Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист.

Шапошников Моисей Яковлевичые — Улаан-Үдын аймагай һуралсалай «Байгал» ажахын тракторист.

Шитиков Александр Трофимовичые — Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой бригадир.

Эпов Василий Алексеевичые — «Сельхозтехникын» Хориин аймагай нэгэдэлэй шофер.

Яковлев Константин Демьяновичые — Загарайн аймагай «Гигант» колхозой главна агроном.

Ястребов Кирсан Григорьевичые — Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой тракторист.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Болзорһоо урид

Прибор бүтээдэг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 80 миллион үлүүтэй түхэригэй приборнууд, автомадай хэрэгсэлнүүд, тэдэнэй запас частьнууд, 150 миллион үлүүтэй түхэригэй сэнтэй тоололгын техникын хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запас частьнууд бүтээгдэн гаргагдаха.

Түсэбөө дүүргээ

Мяха, колбасагай, сагаан эдеэнэй зүйлнүүдые, малай тоһо мяханай ба һүнэй консэрвэнүүдые үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб, нэмэлтэ даабаряа мяханай, тоһо-сырэй, һүнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд болзорһоо урид дүүргэбэ.

РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КОММУНИСТНУУДАЙ НАНГИН ХУБИТА

(Конференци дээрэ түрэhэн бодолнууд)

Хэжэнгын аймагай ээлжээтэ партийна конференци hаяхан болоо, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. АНГАРХАЕВ элидхэл хээ.

Энэнэй урда таахи конференци 1970 оной декабрь hара соо болоо hэн. Тэрэ гэhээр гурбан жэл үнгэрөө.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэжэ, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ аймагай партийна организаци ажалшадые зоригжуулhан, нилээд ехэ, хүдэлмэри ябуулhан байна.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада мяха абалга — 12,4, ороохо — 22,9, hү — 14,6, ноохо — 3,3 процентээр ехэ болоhон. 1968—1970 онуудтай жэшээн үзэхэдэ, 1971—1973 онуудта мяха гүрэндэ худалдалга — 18,6, hү — 13,1, ноохо — 5,4 процентээр ехэ болоно.

Түгэсэжэ байhан энэ жэлдэ hү тушааха түсэбөө 104, мяха — 104, ноохо — 103 процент дүүргэбэ. Таряашадай амжалта ехэ. Гурбан жэлэй туршада ороохо абалга — 22,9, хартаабха — 61,3, овощ — 58,1 процентээр ехэ болоо.

Малшад амжалтатай. Эбэртэ бодо малай тоо 1.120 толгойгоор олон болоо, хонин hүрэгтэ 15 мянган толгой нэмээд, тэдэнэй тоо 130 мянганда хүрэбэ.

hүүлэй гурбан жэлэй туршада хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ 8.060,4 мянган түхэриг hомологдоhон, тэрэнэй тоодо үйлэдбэриин барилгануудта гэхэ 2122,7 мянган түхэриг мүнгэн табигдаhан юм.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада КПСС-эй Хэжэнгын райкомой хүтэлбэрилэл, эмхидхэхы ажал ябуулган нилээд нарижаа, тодорхой болоо. Тиибэшье конференцидэ делегадуудай тэмдэглэhэнэй ёhоор, аймагай хүдөө ажахын, промышленностин предприятинуудай, барилгын организацинуудай, худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаhуудалай талаар хангалгын, хэлхээ холбооной зургаануудай ажал хүдэлмэридэ дутуу дундануд олон байна. Тэдэниие усадхаха, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы ажалшадые, коммунистнуудые зоригжуулха талаар аймагай партийна конференци тогтоол абаhан, саашанхи дайшалхы зорилгонуудые тодорхойлhон байна.

Хэжэнгын районно партийна XVIII конференцидэ хабаадагшадай hанаануудаар, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай коммунистнуудай оруулhан хубитада, үшөөшье ехээр оруулхаар байhан арга боломжо, партиин гэшүүдэй үүргэ, харюусалга тухай бодолнууд дахин дахин түрөө hэн.

1.

ХЭЖЭНГЫН РАЙОННО партийна организацида КПСС-эй 837 гэшүүн. КПСС-эй гэшүүндэ 68 кандидат тоологдоно. Аймаг дотор партийна эхин 28 организаци тоологдоно. Тэдэнэй зургаанинь партийна комитедүүдэй хүтэлбэри доро хүдэлнэ. Бүхы коммунистнуудай 60 процентhээ дээшэнхинь үйлэдбэри дээрэ ажаллана.

Коммунист... Энэ үгэ шэ хэндэ ямар уринаар дуулданаб! Партиин гэшүүн ажалшадай түрүү зэргэдэ ябадаг, бүгэдэндэ жэшээ харуулдаг хүн.

КПСС-эй районно комитет, тэрэнэй бюро коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ ажал хүдэлмэри ябуулаа гэжэ эндэ эли тодоор харагдана.

Партийна эхин организацинууд хаана муугаар хүдэлнэб, партийна журам хаана эбдэгдэнэб — эдэ бүгэдэ КПСС-эй райкомой харааhаа алдагданагүй. Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудаар ажалай түрүүшүүл, дүй дүршэлөөр баян, эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы шадабаритай, эрдэм hургуулитай хүнүүд дэбжүүлэгдэнхэй.

Хаанашье, барилга, фермэ, таряалан, ой модоной участок дээрэ коммунистнууд шалгаржа, тэдэнэй үүргэ үдэр бүри ехэ болоно. Ажахын, промышленностиин шухала асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, социалис мүрысөөнэй дэлисые үргэдхэхэ, партийна болон гүрэнэй журамые наринаар сахиха, ажахые партиин зүгhөө хүтэлбэрилгын онол аргануудые hайжаруулха тухай коммунистнуудай суглаанууд Худанай, Хэжэнгын, Загаhатын совхозуудта үнгэржэ, эдэ асуудалнууд эдэбхи ехэтэй, шүүмжэлхы оршон байдалда үнгэрhэн юм.

Худанай совхозой коммунистнуудай эдэбхи, үүсхэлые hайшаамаар. Энэ ажахын партийна комитедые Борис Раднаевич Санжимитыпов хүтэлбэрилнэ. Энэ хүмнай hаяхан Октябриин хубисхалай ордендо хүртэбэ.

Эндэхи (Худанай совхозой) коммунистнууд үшөө юhэдэхи табан жэлэй эхин дээрэ «hү haали дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ коммунистын үүргэ» гэhэн ехэ шухала асуудал зүбшэн хэлсээ hэн. Мүнөө тэдэнэй ажал хэрэгүүдые харая. Худанай совхозойхид аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Улааха-Аралай haалиин гүүртэ тухай гансал магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Тэндэхи haалишад 1971 ондо үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 1,980 килограмм hү haahан haa, энэ жэлдэ 2.200 килограммhаа дээшэ hү haажа, олониие баясуулба. Мүнөө haалиин энэ гүүртэ 1974 оной август hарын түсэбөөр ажаллажа байна.

Гүүртэ дээрэ 5 коммунист ажаллана. Гүүртые даагша коммунист Даши-Дондок Ринчинович Жимбеевэй энэ ехэ амжалтада оруулhан хубита ехэ. Олоной хэрэгэй түлөө бэеэ гамнангүй оролдожо, тэмсэжэ ябаhан хүнүүд лэ иимэ амжалта туйладаг байна гэhэн бодол абаhаар түрөөдхинэ.

Худанай совхозой коммунистнууд ниитын адуу малда баян тэжээл бэлдэхэ хэрэгые урагшатайгаар ябуулна. Эдэнэр олон жэлэй ногоо таряжа, үндэр ургаса хуряадаг дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээлхэдэ, Ч-Д. Санжижаповай хүтэлбэрилдэг луговомелиоративна бригадынхид 1.470 гектар талмайhаа гектар бүриин 12 центнер үбhэ хуряан абаа.

Хүдөө ажахын хүгжэхэ, hүн, мяхан, ноохоной ехээр абтадаг болохо хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулдаг партийна эмхинүүд, партийна группанууд аймаг дотор олон. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой хоёрдохи отделениин партийна группые даагша коммунист Гомбожап Чимитович Жанчиков тухай дуулаагүй хүниие Хэжэнгын түхэреэн соо олохонь бэрхэтэйл хаш. Гомбожап Чимитович ажалай дүй дүршэлөөр баян нүхэр. Луговодуудай бригадые хүтэлбэрилхэ зуураа үбhэ тэжээлэй үндэр ургаса абаха хэрэгтэ коммунист нүхэдөө Гомбожап Чимитович ёhотойгоор зоригжуулжа, ехэ амжалта туйлаа. Энэ звеногойхид 3.500 центнер үбhэ бэлдэхэ уялгатай байhан аад, 4.876 центнерые бэлдээ ха юм. Сабшалангай гектар бүриhөө 24,5 центнер үбhэ хуряагаа.

Одоол эндэмнай коммунистын харюусалга, олоной хэрэгтэ тэрэнэй оруулhан нангин хубита эли тодоор харагдана бэшэ гү? Партийна организаци, комитедэй хүтэлбэри доро эдэ нүхэднай арюун hайхан hэшхэлээрэе, галта зүрхөөрөө оролдон ажаллажа, иимэ амжалтануудые туйлана.

Хэжэнгэ нютагта хэдэн жэлдэ удаагаар ган гасууртай байгаа. Тиигээдшье эндэхи газарай хүрьhэнhөө, сагай уларилай байдалhаа дулдыдажа, таряанай үндэр ургаса абтадаггүй юм. Тиибэшье партиин райком эдэ онсо хэмжээнүүдые хараадаа абан, шадаал haa, ехэ ургаса абаха хэрэгтэ коммунистнуудаа зоригжуулна.

Чисаанын совхозой тракторно-таряан ажалай бригадые коммунист Александр Карпович Елистратов хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй бригадынхид 1.700 гектар газарай гектар бүриhөө 11,4 центнер таряа хуряажа абаа. Энэмнай Хэжэнгэ нютагай эрхэ байдалда нилээд ехэхэн амжалта гээшэ.

hүн далай билтаруулха талаар коммунистнууд шалгарна. Түрүү haалишадай нэрэнүүдые омогорхон дурдамаар. Байгша оной 11 hарын туршада үнеэн бүхэнhөө 2.845 килограмм hү haahан Валентина Леонтьевна Рекунова, үнеэн бүхэнhөө 2.200 килограммhаа дээшэ hү haahан Доржима Бадмацыреновна Базаржапова, Хандама Цыдыповна Буянтуева, Елизавета Далаевна Кузьмина, Евдокия Парамоновна Яковлева болон бусадые магтамаар.

hанаад үзэе. Үшөө 1970 ондо 2 мянган килограмм hү үнеэн бүхэнhөө haahан haалишанай аймаг соо оройдоол зургаа байгаа haaнь, харин мүнөө иимэ амжалта туйлаhан haалишадай тоо 22-то хүрөөд байна.

Хонин hүрэгөө олошоруулха, мяха, ноохо ехээр, хурьга олоор абаха гэhэн уряатайгаар хэжэнгынхид бүхы республикынгаа хонишодто хандаа hэн. Энэ үүсхэлыень hайшаан угтамаар. Хэжэнгын аймагай хонишод 1974 ондо 50 мянганhаа доошо бэшэ хурьга абажа, 3,2 килограммhаа бага бэшэ ноохо хайшалха гэhэн социалис уялга абаба ха юм.

Эдэ социалис уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай үүргэ угаа ехэ байна. Аймаг соо түрүү хонишод олон. Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн, Ленинэй орденой кавалер, «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Цыпилма Булатовна Цыденова жэлhээ жэлдэ эрхим дүнгүүдые харуулжа, 100 эхэ хонин бүриhөө 100 гаран хурьга абана. 1970 ондо зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаhан хүнүүдэй оройдоол 7 байгаа haa, мүнөө эдэ арба гаранхан. Тэдэнэй тоодо Ш. Н. Намжилов, Н. Балдандоржиева, Д. Д. Жамбалов, Л. Ц. Дамшаева, М. Бодиева болон бусад орохо.

Коммунистнууд... Тэдэнэрэй дабаагүй дабаан, гаталаагүй мүрэн энэ дэлхэйдэ үгы hэмнай.

Аймагай леспромхозуудай коммунистнууд Эхэ орондоо ехэ модо тушаахын түлөө оролдожо, бүхы модошодто үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулна. Жэшээлхэдэ, Худанай леспромхозой Линейцев, Павлов, Михайлов гэгшэдэй бага комплексно бригаданууд 1974 оной түсэбөөр ажаллажа байна. Тиихэдэ модо шэрэдэг жолоошод Васильев, Алтынников, Нагаев, Крапивин, операторнууд Машанов, Афанасьев, Хамиев гэгшэдэй амжалтануудта баясамаар.

Худанай леспромхозой коллектив модо бэлдэхэ, шэрэхэ энэ жэлэйнгээ түсэб үшөө ноябриин 29-дэ дүүргээ hэн. Энэ предприятиин коммунистнуудай, партийна организациин хүтэлбэри, тэдэнэрэй ехэ нүлөөн эндэ эли тодоор харагдана.

Барилгын организацинуудай, худалдаа наймаанай, хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалгын, эмнэлгын, хэлхээ холбооной зургаануудай коммунистнууд аймагай ажахы, предприятинуудай хүгжэхэ, ажалшадай бүри hайнаар ажаллажа, түсэб, даабаринуудаа дүүргэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулаа.

2.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГАЙ коммунистнуудай туйлаhан амжалтануудые тобшохоноор тоолобобди. Эдэ бүхы амжалта, илалтанууд КПСС-эй райкомой, тэрэнэй бюрогой хүтэлбэри, нүлөөн доро туйлагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юhэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай оруулhан хубита ехэ.

Хэды тиибэшье haa, үнгэрhэн үе соо таряан, мал ажал дээрэ дутуу дундануд яhала гараhан. Таряанай ургаса муу. Сагай уларилай hанаhанда хүрэмэгүй байгаашье haa, үшөө үндэр ургаса абахаар арга боломжо бии ха юм. 1974—1975 онуудта шэнэ газар элдүүрилхэ шухала болоно бшуу. Табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтые хараха болоо haa, аймагай ажахынууд хүдөө ажахын олон продукци бэлэдхэлгээр гүрэндэ үшөө уритэй байна.

Малай гарзалха ябадал гээшэ мал ажалда ехэ хохидол ушаруулна. Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада нилээд олон мал гарзалhан. Илангаяа «Первомайский», «50 лет Октября», Хэжэнгын совхозуудта мал олоор гарзалаа.

Одоол эдэ коммунистнуудай харюусалга тухай хэлсэжэ боломоор. Даажа байhан ажалдаа үнэн сэхээр хандаха гээшэ коммунист бүхэнэй уялга болоно. Харин тиин гэhээш...

Олонхи ажахынуудта залуу мал гарзалаа. Жэшээлхэдэ, Худанай совхоздо 11 hарын туршада 55 тугал үхэhэн байна. Мүн Хэжэнгын совхозой дүрбэдэхи отделенидэ олохон тугал гарзалаа. Отделениин эрхилэгшэ, партиин гэшүүн Б. Ц. Намдаков малай гарзалхые болюулхын түлөө оролдонгүй, харин тэрэниие нюухые hэдэhэн байха юм. Өөhэдынгөө уялгануудта тунайшаар хандаhанайнгаа түлөө коммунистнууд Гладких, Намдаков гэгшэд тушаалнуудhаа сүлөөлэгдэжэ, тэдэндэ партийна шанга зэмэ тохогдоо. Тиихэдэ «50 лет Октября» совхоздо малай гарзалха ушар олон. Үнгэржэ ерэхэдээ, хонидынь олосроо үгы болоно, таряа эдеэд; санхатажа үхэнэ.

Таряан, мал ажалай талаар нилээд олон дутуу дундануудай байhые, тэдэниие дары усадхаха шухала байhые аймагай коммунистнууд hайн мэдэнэ, хэмжээ абаха гэжэ найдагдана.

Коммунистын харюусалга... Зарим ажахынуудта партиин, гүрэнэй, ажалай журам эбдэхэ ушар дайралдана. Партиин нэрэ зэргэ гутааhан хүнүүдые КПСС-эй зэргэhээ гаргажа хаяхашье ушарнууд гараа.

Хэды тиибэшье Хэжэнгын аймагай коммунистнууд дутуу дундануудаа дары усадхажа, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы шадалаа зорюулжа, нангин хубитаяа оруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

***

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГАЙ коммунистнуудай хуралдаан эмхитэй hайнаар үнгэрбэ. Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь **Г. З. Бальжиров**, Чисаанын совхозой haалишан **Х. Ц. Буянтуева**, Худанай леспромхозой директор **В. Г. Настабурский**, аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша **Ц. Г. Цыренжапов**, «Первомайский» совхозой директор **В. Б. Болохоев**, барилга-хабсаралгын № 2 управлениин штукатур-маляр **Е. А. Соболева**, «Бурводстрой» трестын ПМК-гай начальник **Д. А. Жанаев**, Загаhатын совхозой зоотехник-селекционер **Д. Д. Дарижапов**, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Б-Д. Д. Рыбдылов**, Худанай совхозой Улааха-Аралай haалиин гүүртые даагша **Д. Р. Жимбеев**, «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон **Ц. Б. Цыденова**, Худанай совхозой директор **Ц-Д. Н. Лодоев** болон бусад конференци дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов** конференцидэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Шэнээр hунгагдаhан КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй пленум болоо. КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда **Б. Д. Ангархаев**, КПСС-эй райкомой секретарьнуудаар **А. Б. Раднаев**, **В. И. Безруков** гэгшэд hунгагдаа. «Хэжэнгын гол» гэжэ аймагай газетын редактор **Б. Ц. Эрдынеев** томилогдобо.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай тусхай корр.

Коммунис ажалай ударник Мария Анухиевна Шурыгина Улаан-Үдын […] сэмбын фабрикада олон […] жэлэй туршада […] щицаар хүдэлжэ […] хугасаа соогоо нилээд […] дүршэлтэй болоhон. Түрүү […] шуулэй зэргэдэ гараhан […]. Мүнөө түрүү хүдэлмэрншэн Шурыгина 1974 оной түсэбөө ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Шурыгина.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Жэлэй дүн гаргахын урда

АЖАХЫН ТООСОО НАРИЖУУЛХА

Мүнөө жэлэй барагдахада дүтэлжэ, ажахынуудта ерэхэ 1974 оной үйлэдбэриин-финансова түсэбэй табигдажа байхада, саашадаа ажахын тоосоое улам нарижуулан hайжаруулха тушаа үшөө дахин хөөрэлдэхэ шухала гэжэ hанагдана.

Хэнэйшье мэдэhээр, парти, правительствын бэелүүлhэн шухала хэмжээ ябуулгануудай ашаар колхоз, совхозуудай экономико нилээд бэхижээ. Нэн түрүүн эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абалгын, бэлэдхэлгын гүрэнэй сэнгэй дээшэлhэнэй, үйлэдбэриие шэнэ гуримаар түсэблэдэг болоhоной, хүдөө ажахыда мүнгэ зөөри урьhалалгые хубилгаhанай, колхоз, совхозуудай ашаг олзые зүбөөр хубаарилан хэрэглэдэг болохо хэмжээнэй абтаhанай ашаар ажахын тоосоое хаа хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлхэ аргатай болоо гээшэ.

Республика доторнай ажахыгаа бүхыдэнь гү, али ямар нэгэ hалбария, үгышье haa, миил багахан бригада, фермэ, отарануудые ажахын тоосооной гуримда оруулhан колхоз, совхозууд бии. Ажахын тоосооной алишье гуримынь тон адли, нэгэл гол зорилго дүүргэхэ үүргэтэй. Энэнь юуб гэхэдэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ажахыдаа шадаал haa ехэ ашаг олзо абаха гэhэн зорилго ажахын тоосооной гол эрилтэ болоно. Тиигэбэшье ажахын тоосоондо бүхы дээрээ ороhондо орходоо ажахын доторой тоосоон гээшэ нэгэ бага ондоо. Юрын миил багахан фермэ, бригадын, отарын ажалай эмхидхэлдэ хабаатай. Жэшээнь, ажахын тоосоондо ороhон ямар нэгэ бригада, фермэ ямар хэмжээнэй продукци абажа, тэрээндээ хэды шэнээн түхэригэй гаргаша хэхэб, хэды шэнээн ашаг олзо оруулхаб гэжэ тэдэндэ үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит табижа үгэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ерэхэ жэлдэ хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб табижа байхадаа, колхоз, совхоз бүхэн ямар бригада, фермэ, отарада хэды хүн, хэды техникэ, мори унаа хүдэлхэб, ажалай түлөөhэндэ ямар хэмжээнэй мүнгэн гарахаб, хэды шэнээн ажал хэгдэхэб гэжэ хуу тодорхойлхо болоно. Тиимэhээ ажалые нормолхо, түлөөhыень тааруугаар табиха гээшэ тон шухала. Энээн дээрэhээ шадаал haa, үлүү штат — ондоо ажалhаа сүлөөлэгдэhэн бригадирнууд, тоо бүридхэлшэд гэхэ мэтые үсөөрүүлхэ хэрэгтэй. Илангаяа эд бараа, материальна хэрэгсэл, мүнгэ зөөри гаргашалгын хойноhоо нарин хиналта, тоо бүридхэл тогтоохо шухала. Тиигэжэ шадаад байгаа haa, үлүү гаргашагүйгөөр мяха, hү, ноохо, үндэгэ, таряа талха ехээр абаха аргатай байна. Ажалай түлөөhэнэй гурим тогтоохоодоо хүнүүдэй hайн үрэ дүн туйлахын түлөө бодотоор урмашан хүдэлхөөр табиха гээшэ ажахын тоосооной шухала талань болоно.

Экономическа хүдэлмэриие жэншэдгүй hайнаар табижа, колхоз, совхозой ажал ябуулгые үдэр бүри шэнжэлэн хинажа шадаагүй сагта ниитын үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэнь бэрхэтэй. Мүнөө ажахы бүхэндэхи экономическа хүдэлмэриие 2—3 хүнhөө бүридэhэн түсэблэгшэд, экономистнууд эрхилнэ. Ерэхэ жэлhээ хойшо тэдэнь 4 хүн болохо юм. Мүн тэдэнhээ гадна, ажахынуудта мэргэжэлтэд баhал ажахын тоосоое тоонгүй байха эрхэгүй бшуу.

Республика доторнай ажалаа hайн мэдэхэ, бодомжотой, эдэбхи үүсхэлтэй экономистнууд олон. Тэдэнэй хүдэлдэг ажахынуудта экономическа хүдэлмэри хэзээдэшье жэншэдгүй hайнаар табигданхай, колхоз, совхозойнь бүхы ажал ябуулга хаhа сагтань гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэжэ, үйлэдбэриие гэдэргэ татажа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые гаргаша ехэтэй болгожо байhан ушар шалтагаан элирүүлэгдэжэ, усадхаха хэмжээн абтажа байдаг.

Яруунын аймагай Яруунын совхоз hүүлэй 5—6 жэлдэ сэбэр ашаг олзо ходо ехээр оруулна, абтаhан продукциинь өөрын үнэ сэн хямдарна. Энэ ажахыда түсэблэлгын хүдэлмэри hайнаар табигданхай. Отделени, бригада, фермэнүүдтэ үйлэдбэриин даабари хаhа сагтаа табигдажа үгтэдэг, үрэ дүнгынь hара бүри шэнжэлэгдэжэ, үйлэдбэриин зүблөөн, суглаан дээрэ хэлсэгдэдэг.

Эдэ бүгэдэ совхозой главна экономист Александра Васильевна Кирсанова ехэхэн габьяатай гэжэ hанагдана. hүүлэй жэлнүүдтэ Хэжэнгын аймагай Худанай совхоздо (главна экономистнь Ж. Д. Нанзатова), Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоздо (главна экономистнь С. Ц. Чагдуров), Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (главна экономистнь М. Н Чернобровкин) экономическа хүдэлмэри нилээд гуримшуулагдажа байнхай. Эдэ ажахынуудта шэнэ жэлэй гарахаhаа урда үйлэдбэриин даабари ба гаргашын лимит заатагүй табигдажа, бригада, фермэнүүдтэ хүргэгдэдэг байна.

Тэрэшэлэн Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоздо (тоо бүридхэл болон экономикын таhагые даагша Е. Д. Смородников) hүүлэй үедэ түбэйнь бухгалтери түсэблэлгэ-экономикын таhагта нэгэдхэгдээд, тоо бүридхэлэй болон экономическа таhаг болгогдожо эмхидхэгдээ. Энээнэй ашаар тоо бүридхэл, тоосоон зарим тэды сомор, тодо hонор болоно үгөө. Тус совхоздо абтаhан продукциин түлөө хүнүүдэй ажалай бүхы түлөөhые жэлэй дүүрэтэр үгэжэ, сүм тоосодог болонхой.

Эдэ мэтэ жэшээнүүдые дурдаха болоо haa, олон.

Ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, бүхы юумэн тоо бүридхэл, тоосоое наринаар табяад, эд хэрэгсэл, мүнгэ зөөриин гаргашалгые шанга хиналтада абажа, үйлэдбэриин бүхы участогуудай ажалые экономическа талаhаань гүнзэгыгөөр шэнжэлдэг болоhоной ашаар олохон ажахынууд хүшэр хүндэ уларилтай энэ жэлдэшье сэбэр ашаг олзо ехээр оруулжа шадаа.

Ерэхэ жэлэй үйлэдбэриин-финансова түсэб табигдаhан […] бижа байхадаа, […] ажалай т[…] бари бүх[…] дые, экономическа […] гын бюрогой гэшүүдые […] хитэйгээр хабааддаг[…] шухала. Тиихэдээ үйлэдбэриин подразделени бү[…] хэхэ хүдэлмэриингөө […] дорхой программатай, […] квартал, hараар таhалал[…] хай байха зэргэтэй. Ил[…] гаяа гаргашын лимит т[…] хадаа, зөөри хэрэгсэл а[…] hан, арьбалhанай түлөө […] нүүдые гансашье урмаш[…] ха хэмжээ хараалха б[…] мүн үлүү ехэ гаргаша […] hэн, зөөри хэрэгсэл үр[…] хоролтодо оруулhанай […] лөө харюусаха хэмжээ […] раалха байна. Энэ[…] ажахын тоосооной дү[…] соо бэшэгдэнхэй ха[…] Тиимэhээ үйлэдбэридэ […] дэhэн бүхы гаргашые на[…] нягтаар тоолохо гээшэ а[…] гүй шухала болоно.

Түрүү ажахынуудай […] дүршэл дээрэhээ хара[…] тэдэнэр ажахын тоосоо[…] үйлэдбэриин даабари, га[…] шын лимит табихадаа, […] дэлгэгдэжэ байhан маш[…] түхеэрэлгэнүүд жэл […] хэды шэнээгээр эл[…] муудахаб гэжэ (амортизациие) тоолодог байна. […] мэhээ ажахын тоосоо[…] ороhон бригадын гэш[…] энээниие hайн ойлгоод […] хадаа, үлүү булуу маш[…] түхеэрэлгэ миин хэбтүү[…] гүй, хэрэггүй болоо ha[…] голодоhондо гаргаха […] юм.

Жэл дүүрэхэ дүтэл[…] хүнүүдэй оролдожо […] лөөд хэhэн хүдэлмэ[…] дүнгые наринаар согсо[…] тэрэниие гүнзэгыгөөр […] жэлэн, сасуулан хар[…] ерэхэ 1974 ондо эдеэ […] лой зүйлнүүдые бүри е[…] абаха, гүрэндэ худал[…] саашадаа шадаал haa г[…] ша багатайгаар прод[…] ехээр абахын түлөө тэ[…] саг ерээ.

И. ХАРЖЕЕ[…],
Буряадай хүдөө ажахын институтай доцент, экономическа эрдэмэй кандидат.

Эстониин ССР. Вильяндинска районой «Паала» колхоздо газар таряалангай ургаса жэлhээ жэлдэ дээшэлнэ. Байгша ондо гектар бүриhөө 27 центнер ороохо таряа, 269 центнер хартаабха суглуулаа. Мүн энэ ажахы мал ажал хүгжөөхэ талаар яhала амжалтатай ябана.

Колхозой экономикые хүгжөөлгэдэ партийна эхин организаци горитойхон нүлөө үзүүлдэг. Эндэхи үйлэдбэриин харюусалгата участогуудые гол түлэб коммунистнууд даажа абаад ажалладаг заншалтай. Жэшээлбэл, колхозой эрхим haалишан коммунистка Амалия Моовитс нёдондонойнгоо дүнгүүдые горитойхоноор ахиха хүсэлэнтэй.

Тиихэдэ ажахын түрүү механизаторнууд мүн лэ коммунистнууд юм. Эдэнэр республика дотор дэлгэрhэн мүрысөөндэ хододоо эрхимлэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү haалишад (зүүн гарhаа) бригадир С. Мянник, М. Линдер, М. Трумп, Л. Эхрстейн гэгшэд ажалайнгаа дүнгүүдые согсолон зэргэсүүлжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Мэргэжэлтэд дурадхана

ХАРТААБХА hАЙНААР ХАДАГАЛХА

Энэ жэлэй уларил хартаабхын ургасада, тэрэниие hайнаар хадагалха хэрэгтэ ехээр нүлөөлhэн байна. Юуб гэхэдэ, республикын олохон аймагта хабартаа гандажа, хартаабха газарhаа бултайнгүйгөөр удаан хэбтээ hэн. Тиигээд зундаа бороо ехээр орожо, намар эртэ хүйтэржэ хартаабхын зохидоор эдеэшэхэдэ hаад хүргөө гээшэ. Олонхи аймагта хуряалгын эхилхэ үедэ хартаабха эдеэгээ хүсөөгүй байhан.

Мүн ургамалай сэсэглэжэ эдеэшэжэ байха сагта шииг ехэ орожо, элдэб үбшэ хабшан элбэгжэhэн, эдеэнэйнь үжэхэ ушар үзэгдөө. Эдэ бүгэдэ хартаабха hайнаар хадагалха хэрэгтэ тодхор ушаруулаа бшуу. Зарим газарта августда малтагдаhан хартаабха бүхыдөө тооной ужэжэ hалаа. Жэшээнь, Кабанскын аймагhаа горплодоовощторгын бэлэдхэhэн хартаабха сентябрь, октябрь hарада зохид байрада хадагалагдаашье haa, бүхыдөө хосороо.

Октябрь — декабрь hаранuудта ажахынуудаар ябажа шалгахада, тэндэ хадагалагдажа байhан хартаабхын дүрбэнэй нэгэ хубинь тооной гутажа захаланхай байшоо. Зарим ажахыда, жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхоздо хартаабхын 29 процент үжэшэhэн байгаа.

Иимэ байдалые гансахан сагай уларилай бирагүй байhаар шалтагаалхаар бэшэ. Мүн тэрэниие хадагалха гурим олон газарта баримталагданагүй. Нэн түрүүн байра соохи агаарай хүйтэн, дулааниинь тааруулагданагүй. Тодорхойлбол, «Восход» колхоздо хартаабха хадагалдаг байра соонь 4—10 градус дулаан байшоо. Энэнь техническэ эрилтэhээ гурба дахин халуун ха юм.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын, Кабанскын, Загарайн болон бусад зарим аймагуудай олохон ажахынуудта байра соо хэгдэhэн хартаабхые дээрэhээ норохогүйнь тула хуурай hолоомоор хушаха эрилтэ дүүргэгдээгүй гэжэ шалгалта элишэлээ.

Олохон ажахынууд тэрэ байра соохи агаарай хүйтэн, халууниие шалгажа байха термометр, тэрэниие бэшэхэ журнал гэхэ мэтээр хангаагүй байгаа.

Гурбадахяар, ажахынуудта нютагай эрхэ байдалда хартаабха зохидоор хадагалха типовой байранууд үгы. Зарим газарта элдэб таарахагүй байранууд соо тэрэниие хадагална. Жэшээнь, «Шергинский» совхоздо хартаабхань шубуунай байра соо хэгдэнхэй. Иимэ байра соо шиигтэй байжа, хартаабхын буритаhань мэдээжэ. Нүгөө зарим газарта манай эндэ таарахагүй дулаан газарай проектээр баригдаhан байранууд дайралдана.

Хартаабхые хуурай агаараар үлеэлгэжэ байжа хадагалха түрүү аргануу үсөөхэн лэ ажахыда хэрэглэгдэнэ.

Иимэ байдал гансахан мэргэжэлтэдэй hанаа зобоохо бэшэ, мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал татаха зэргэтэй.

Үрэhэндэ хэрэглэгдэхэ хартаабхаяа гутаахагүйн тула мүнөө юун хэгдэхэ болоноб? Түбхын түрүүндэ, хартаабхын хэр зэргээр хадагалагдажа байhыень hарадаа заабол хоёр удаа шалгажа байха шухала. Тиигээд үрэhэн ямар шалгагааhаа гутанаб гэжэ элирүүлхэ байна. hүүлээрнь байрыень hайжаруулха, тэндэхи агаарай темпера[…] зохидоор байлгаха […] абтаха у[…]. Тиимэ байра соо […] хаар тогтоохо болоно. […] хи агаарай шииг нойтон 95 процентhээ дээшэ байха ёhогүй. Байра соохи агаарай байдал үдэр бүхэндэ ту[…] журналда бэшэгдэжэ байха эрилтэтэй.

Гутанги хартаабхын 5 процентhээ дээшэ бэшэ байха балнь, тэрэнээ нарин илгаха жэшээтэй. Мүн бөөнөөр үжэhэн хартаабха бүхыдэнь хаяад, хажуудахиень хаялсаха болоно.

Хуурай агаараар үлеэлгэнгүйгөөр хадагалдаг газарта хартаабхань 1 метр зузаанаар хадагалагдаха ёhогүй. Хэрбээ тиимэ түхеэрэлгын байгаа haa, хоёр метр хүрэтэр зузаанаар хадагалхаар.

Хартаабхын дээгүүр норожо гутахагүйн тула зэ[…] бол хуурай hолоомоор […] руулай зомгоhоор 50—[…] сантиметр зузаанаар ху[…] хада hайн. Зүгөөр т[…] нэйнгээ бага зэргэ но[…] лоор лэ hэлгэжэ ба[…] эрилтэтэй.

Хэрбээ байрынь дээрэ[…] сэнтэхээ hанаа haaнь, […] лоомо, саhа хаяжа, дула[…] ха байна.

Хойшодоо иимэ байдал[…] орохогүйн тула нютаг[…] байдалда зохихо hайн ба[…] түхеэрхэ тухай бодомж[…] хо саг ерээ. Эдэ байрану[…] бүхы эрилтын ёhоор […] тээгдэхэ, тэндэнь вентил[…] түхеэрэгдэhэн, ашаа тэ[…] буулгаха хүдэлмэри оны[…] жоруулагдаhан байха […] шээтэй.

Г. АНОСОВ,
Буряадай хүдөө ажахы[…] институтай доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.
А. БУРТОНОВ,
Ургамалые хамгаал[…] республиканска станции[…] начальни[…]

ПРОПАГАНДИСТНАР hУРАЛСАНА

Партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда городой промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, hургуулинуудай теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй семинар hаяхан үнгэргэгдэбэ.

Шэнэ табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ городой ажалшадай абаhан социалис уялгануудые дүүргэлтын зарим дүнгүүд тухай КПСС-эй горкомой секретарь Л. Н. Кашкин суглааргашадта хөөрэжэ үгөө. Политическэ гэгээрэлэй байшангай библиотекые даагша В. Н. Большакова партийна hуралсалда хэрэглэмээр шэнэ литературын шэнжэлэл хэбэ.

Удаан пропагандистнар секцинүүдтэ hуралсаба. Түүхын, экономикын, философиин секцинүүдтэ институдуудай багшанар, түүхын эрдэмэй кандидадууд Н. П. Мараев, А. С. Кирдяшкин, эрдэмтэд - экономистнууд Б. Б. Балданов. Н. С. Лобанов, философиин эрдэмэй кандидат З. Н. Цыдыпова гэгшэд лекцинүүдые уншаhан, семинарска заняти үнгэргэhэн байна.

Манай корр.

БУРЯАД ҮНЭН

Арадай Хиналта

ХИНАЛТЫН УДХА ШАНАРЫЕ ДЭЭРЭ ҮРГЭХЭ

Мүнөө арадай хиналтын постнууд болон бүлэгүүдэй гэшүүдэй тоосоото-һуншалтын суглаанууд манай республикада хаа-хаанагүй эхилээ. Энэ үедэ үнгэрһэн жэл соо хэһэн ажалаа согсолжо, ерээдүйнгөө түсэбүүдые хараалха шухала.

Онохойн модо урадхуулгын комбинадай арадай хинагшадай хүдэлмэри абаад хараа һаа, үйлэдбэриие улам ехэ аша үрэтэй болгохо, гаргадаг бүтээлнүүдэйнгээ шанарые һайжаруулха, предприятияа шэнэ техникээр зэбсэгжүүлхэ, эрдэм туйлалтануудые хэрэглэхэ тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн гараһан шухала асуудалнуудые бэелүүлгэдэ тэдэнэр хүсэ шадалаа зорюулһан байна.

Нэгэ хэды жэшээ дурдая. Комбинат табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан гэрнүүдэй барилгые болзорһоонь урид дүүргэжэ ябана. Унагаагдаһан модоной узуур болон үзүүрнүүдые, гэшүүһэ үйлэдбэридэ хэрэглэлгээр 1973 оной 10 һарын түсэб 1972 оной энэ үеынхиһөө 145 мянган кубометрээр үлүүлэгдээд, жэлэй түсэб уридшалан дүүргэгдээ. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо тодхогдожо, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болоһон зомгооһо-хибэдэһэнэй плиткэнүүдые гаргадаг цех жэлдээ 35 кубометр тиимэ зүйлнүүдые гаргажа эхилээ. Гэшүүһэ сэбэрлэдэг ПЛХ-3 түхэлэй 4 линии хүдэлжэ эхилээ. Эдэ лининүүд һаядаа 10 болохо, тиихэдэнь сүүдхэ соо 2.200—2.500 кубометр модоной гэшүүһэн сэбэрлэгдэдэг болохо. Комбинат һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ оньһон техникээр нилээд хангагдаа.

Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэридэ комбинадай хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл, партийна болон бусад ниитын эмхинүүдэй шадабаритай хүдэлмэри ехэхэн нүлөөлһэн байха. Ажалай участок бүхэндэхи хиналтын постнууд, бүлэгүүд болон хинагшад туһа нэмэрээ оруулна.

1972—1973 онуудай туршада манай комбинадай гол бүлэг 37 рейд шалгалта хээ. Тэдэнэй дүнгүүд комбинадай партком дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, директорэй 7 шухала приказай үндэһэн боложо үгөө һэн. Тус бүлэгтэ 234 хинагшад нэгэдэнхэй. Ниитын зөөриие хамгаалха талаар ехэ юумэ тэдэнэр хээ.

Комбинадай гаргадаг продукциин шанарые һайжаруулалга, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые ашаглалга, ажалай журам эбдэлгэ гэхэ мэтэ ажал хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые усад хаха талаар хинагшад ехэхэн оролдолго гаргадаг.

Жэшээнь, манай комбинадай продукциие Казахстан, бүхы Сибирь, МНР болон бусад газарнуудай ажалшад сэгнэдэг. Тиимэһээ тэдэ продукцинуудай шанар һайнтайгаар гаргагдахын түлөө хинагшад хододоо оролдодог. Мүнөө 1973 оной арбан һарын дүнгөөр шанаргүй продукци гаргалга 1972 онойхиһоо яһала доошолоо. Гэрэй барилгада хэрэгтэй зүйлнүүдые гаргалгын шанар дээшэлээ.

Манай комбинадта 97 урлан нарижуулагшад хүдэлдэг. 1973 оной арба һарын туршада 55 үнэтэ дурадхал тэдэнэй зүгһөө оруулагдажа, ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн шэнэ юумэнүүд хэгдэһэн байна. Тэрэнэйнь ашаар аяар 66 мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо оруулагдаһан байна. Комбинадай хинагшад тус ажал хүдэлмэриин хэр зэргээр эмхидхэгдэжэ, ябуулагдажа байдагые хинан шалгадаг. Энээнһээ гадна, хүдэлмэришэн хүнэй ажаһуудал, ажалаа урагшатайгаар хэхэ арга боломжонуудые һайжаруулха, хамаг бүхы эрилтэнүүдыень хангаха талаар хэгдэдэг ажал хүдэлмэриие хинагшад саг үргэлжэ хаража, шалгажа байдаг юм. Жэшээнь, комбинадай хүдэлмэришэдэй үхибүүд ясли, саадта заабол ябуулагдана. Үбшэнтэниие аргалха, тэдэнэй бэеын элүүрые саг үргэлжэ шалгажа байха 50 хүнэй һууритай профилактори хүдэлнэ, заводоуправлениин дэргэдэ элүүрые хамгаалгын пункт нээгдээ, 5 мянган хүнэй һууритай стадион дээрэ хододоо хүн зон олон байдаг. Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө хинагшадай оролдолгын ашаар комбинадһаа хүдэлмэришэдэй гаража ошолго нилээд үсөөн болоо юм. Тиихэдэ хүнүүдэй үбдэхэ, хамшаглахань 1972 оной энэ үеынхиһөө 17 процентээр үсөөрөө.

Эдэ бүгэдын хажуугаар хүдэлмэришэдэй ажалаа гээгдэлгэтэй, шанаргүй бүтээл гаргалгатай шанга тэмсэл ходо хэгдэжэ байдаг юм. Жэшээнь, арадай хинагшад зарим хүдэлмэришэдэй сагһаа гээгдэжэ ажалдаа гарадаг, ажалһаа сагһаа урид ябашадаг тухай ажаглалта хэһэн байгаа. Энэ асуудал комбинадай дирекциин ба профсоюзай нютагай комитедэй хамтын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байна. Тэдэнэй бэелүүлэгдэжэ эхилһэнэй ашаар мүнөө хүдэлмэришэдэй шухала шалтагаангүйгөөр ажалаа хаялга 1972 оной энэ үеынхиһөө 12,8 процентээр бага болоо.

Гадна манай комбинадай арадай хинагшад олон тоото эдэбхитэдтэеэ хамта Байгал шадарай байгаалиин баялигуудые хамгаалха, зүбөөр ашаглаха, Байгалда ородог голнуудые муухай болгохогүй талаар парти, правительствын тогтоолнуудай ёһоор хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудаа комбинадайнгаа ямараар бэелүүлжэ байһые саг үргэлжэ хинан шалгажа, шухала дурадхалнуудые оруулжа байдаг юм.

Гэхэтэй хамта манай комбинадай хиналтын бүлэг постнуудай, мүн юрын гэшүүдэйшье хүдэлмэридэ дутагдалнууд үгы гэжэ хэлэжэ огто болохогүй. Бидэ хиналтынгаа али бүхы хүдэлмэриие үнэхөөр гүнзэгы, хүсэтэй, үрэ ехэтэй болгожо үшөөл бираадүйбди. Элдэб дутагдалнуудые усадхаха тухай шухала хэмжээнүүд абтадаг. Манай хинагшад энээгээр лэ хүдэлмэриеэ хизаарлахаяа һанадаг. Өөһэдынгөө дурадхалаар абтаһан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхые хинан шалгажа байха мүн лэ шухала ха юм. Һайн һайн мэргэжэлтэдые, ушар ёһо мэдэхэ, ниитын хэрэгтэ шударгы хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ талаар комбинадай дирекцидэ, партийна, профсоюзна, комсомолой эмхинүүдтэ үрэ ехэтэй, шухала туһаламжа үзүүлжэ үшөөл бираагүйбди.

Хиналтын хүдэлмэриин удха шанарые үе сагай эрилтэдэ хүргэхэ талаар комбинадай партком ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Арадай хинагшадай хүдэлмэри тухай асуудалнууд участогуудай, цехүүдэй партийна организацинуудай секретарьнарай зүблөөч дээрэ, ниитын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэридэ, мүн хинагшадые хүмүүжүүлэлгэ, һургалга болоод, шэнэ хүнүүдые тус ниитын хүдэлмэридэ хабаадуулга саашадаашье бүри эршэтэй боложо байха юм.

Манай Онохойн модо урадхуулалгын комбинадай арадай хинагшад ерэхэ 1974 ондошье оролдосотойгоор ажаллаха.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Онохойн модо урадхуулалгын комбинадай арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ.

...ӨӨРИ АЛМАЛГАДА— ...ОЛ АНХАРАЛ

...аяхан Улаан-Үдын судна ...элгын заводой цехүүд ...он таһагуудай түлөөлэг...дэй конференци боложо. ...водой арадай хиналтын ...лэгэй хоёр жэлэй хүдэл...риин тоосоон шагнагда... байна.

...Заводой цехүүд болон та...гуудай түлөөлэгшэд ара...й хиналтын бүлэгэйхидэй ...дэлмэриин дүн гаргаха ...раа, тэдэнэй хүдэлмэри...и һайн талыень тэмдэг...э. Заводой хүдэлмэриин ...эбүүд болон даабаринуу...й дүүргэлтые арадай хи...лтын бүлэгэйхидэй саг ...элжэ хинан шалгажа бай... Завод 11 һарынгаа тү...б саг сооhь дүүргээ. ...эндэ арадай хинагшадай ...ита бии.

...Арадай хиналтын бүлэ...хид үнэтэ хэрэгсэлнүү..., металлопрокат, мүн бу...шье зүйлнүүдэй ямараар ...ашалагдажа байһые ...рүүлхэ зорилгоор хэдэн ...ин шалгалта үнгэргөө. ... бүгэдын ашаар металл ...глаха коэффициент ...72 ондо 0,80 байһанаа, ...3 ондо 0,83 болотороо ...шэлээ. Жэлэй түрүүшын ...адта бухы дээрээ 40 тон... металл алмагдаа.

...Заводой арадай хиналтын ...эгэй түрүүлэгшэ нүхэр ...В. Красножонов конфе...нци дээрэ тоосоото элид...хэхэдээ, арадай хинал...бүлэгэйхидэй хэһэн ...алай һайн баримтануу... дурдаа. Мүн шиидхэгдээ... асуудалнуудта, дутуу ...дануудта тогтоһон бай... Заводой главна технолог (нүхэр Гареев Р. С.) ...даг цехүүд болон участо...дта материал гаргаша... бага болгохо хүдэлмэри ...эд һайнаар хинан шал...анагүй гэжэ элидхэл ...нь заагдаа. Хэдэн це...дтэ, мүн завод соо бухы материалай ямараар ...ашалагдажа байһаниинь ...эд һайнаар хинан шал...данагүй.

...1973—1975 онуудай тур...ша материалнуудай гарга...лагдаха нормо тухайда ...рим цехүүдэй начальни...д шалгалта хэгшэдтэ ...даха аргагүй байшоо. ...териалнуудай гаргаша...а болгохо талаар хэм...э-ябуулганууд хараалаг...гүй.

...-дахи цехтэ (начальни...нь нүхэр Влашенко) лак ...он шэрэ хэмһээ үлүү... гаргашалагдана. Ган...н май һарада 1.100 ту...гэй үнэтэ материал хэм... үлүүгээр гаргашалаг... 1973 ондо заводой үй...эриие ашагтай һайн ...охо талаар хэмжээ ...улганууд хараалагдажа...

булад хэрэглэгдэнгүй үлэшөө.

Главна технологой таһагай зүгһөө зохихо эрилтын хэгдээгүй дээрэһээ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд дүүргэгдэнгүй, хооһон сааралһан дээрэ үлэһэн байна гэжэ элидхэлшэ нүхэр Красножонов тэмдэглээ.

Арадай хиналтын бүлэгэйхид цехүүдэй начальнигууд болон харюусалгатай бусадшье хүдэлмэрилэгшэдые конференци дээрэ шангаар шүүмжэлээ. 4-дэхи, 5-дахи цехүүдтэ голодоһондо гараһан материалай хэмжээн тоо бүридхэлдэ абтангүй байхаһаа гадна, саашадаа хэрэглэгдэнгүй миин хаягдашана. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ боломоор түмэр түдэгэ хаягдана. 2-дохи цехэйхид детальнуудые бүтээн гаргалгада хэрэгтэй болодог эсхэлгын карта зохёогоогүй байһаар.

Заводой главна бухгалтер нүхэр Ф. Г. Сигаев конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, арадай хиналтын бүлэгэйхидэй хэһэн ажалай һайн талыень дурдаа. Тэдэнэр социалис зөөри алмаха, материальна хэрэгсэлнүүдые бүридхэлдэ абаха талаар ехэ ажал хээ гэжэ нүхэр Сигаев заагаад, ажалайнь зарим дутагдалнуудта тогтоо. Жэшээнь, байгша оной 9 һарын туршада заводто бүтээн гаргагдаһан продукциин зарим хубинь голодоһондо гараһан байна. Энээнэй шалтагаанаар һайн шанартай продукци гаргалгын түлөө шан үгэлгэнь 4 дахин шахуу бага болоо.

Хэрбээ жэлэй түрүүшын хахадта завод соо бүхы дээрээ 40 гаран тонно металлопрокат алмагдаһан байгаа һаа, гурбадахи кварталда гансахан цех соо 90 тонно металл үлүү ехээр гаргашалагдаа гэжэ нүхэр Сигаев хэлэбэ.

Арадай хинан шалгагшад горитой дутагдалнуудые элирүүлхэ зуураа, зарим алдуунуудые усадхажа шаданагүй гэжэ нүхэр Сигаев мэдүүлээ.

3-дахи цехэй слесарь нүхэр И. Г. Дёмин һонирхолтой үгэ хэлэжэ, хэдэ хэдэн үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн цехүүд болон таһагуудай түлөөлэгшэд гол түлэб бии байһан дутагдалнуудта, тэдээниие усадхаха хэрэгтэ, мүн шиидхэгдээгүй асуудалнуудта тогтоһон байна. Конференцидэ хабаадагшад заводой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшын тоосоото элидхэл туталан байна.

М. ХАЛБАЕВ,
Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Кировэй нэрэмжэтэ заводой арадай хиналтын постын түрүүлэгшэ ахалагша инженер-конструктор В. Давыдов. постын гэшүүн, химлабораториин начальник А. Рурьева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРАДАЙ ЗӨӨРИДЭ ГАМТАЙГААР ХАНДАХА

Арадай зөөридэ гамтайгаар хандаха, үрилтэ хоролтодо оруулангүй байха асуудалда манай Хориин аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд саг үргэлжэ анхаралаа табижа, шалгалтануудые хэжэ байдаг. Иимэ шалгалтанууд энэ жэлэй турша соо аймагай хэдэн ажахынуудта хэгдэһэн, зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна.

Аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд «Бурятцелинстрой» трестын мэдэлдэ байдаг 335-дахи нүүдэл оньһожоруулагдаһан колоннын хэһэн ажалые, мүнгэ зөөри ямараар гаргашалһыень һаяхан шалгажа үзэһэн байна. Дурсагдаһан колоннын хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд жэлэй дүрбэн сагта Хориин, Яруунын, Хэжэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудта малай хото хорёо, мүн ондоошье барилгануудые капитальнаар барижа байдаг. Энэ колоннынхид 1973 оной туршада дурсагдаһан аймагуудай ажахынуудта 2 миллион түхэригэй капитальна барилгануудые бодхоолсохо ёһотой юм. Колоннын хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр зарим барилгануудта мүнгэ зөөри үлүү ехээр гаргашалагдана. Үнгэржэ ерэхэдээ, хэгдээгүй ажалай түлөө худал документнүүдые зохёожо, хооһон тоосоонуудые табиһан байна. Аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд хэһэн шалгалтынгаа үедэ эдэ бүгэдые хүсэд элирүүлжэ, зэмэтэй зонуудыень тодорхойлоо.

Хориин 335-дахи оньһожоруулагдаһан колоннынхид барилгын материалнуудай участогай промышленна баазада тусхай заһабари хэхэ ёһотой байгаа. Энэ асуудал шиидхэхын тула оньһожоруулагдаһан колоннынхид тусхай документаци зохёохо ёһотой байһан юм. Гэбэшье, энэ ажалаа тэдэнэр бүтээгээгүй, тэрээнииень барилгын материалнуудай участогай промышленна базынхид өөһэдөө хэһэн байна. Тиибэшье, Хориин 335-дахи оньһожоруулагдаһан колоннын хүтэлбэрилэгшэд хэгдээгүй ажалай түлөө 45 мянга гаран түхэригэй худал документ зохёоһонойнгоо түлөө зэмэдэ ороһон байна. Худал документнь бухгалтериин тоосооһоо гаргагдаа.

Зэмэтэй хүнүүд тушаа комитедэй шиидхэбэреэр тусхай хэмжээн абтанхай.

Г. САНЖИЕВ,
Хориин аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХОНИДОЙ ТОО ТОЛГОЙ УЛАМ ОЛӨШОРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ аймагай хоёр ажахыда — Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо — хонидой тоо толгой олошоруулха асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

1972 оной сентябриин 21-дэ аймагай арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ мүн лэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо эдэ ажахынуудта ямар хубилалта болооб? Мүртэй хубилалта болоогүй байхаһаа гадна, хурьга абалгань энэ жэлдэ улам үсөөрөө гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Дурсагдаһан ажахынуудта 1973 оной туршада 100 эхэ хонин бүриин 30—35-ниинь һубайраа, 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 57—69 хурьгад абтаһан болоно. 100 хонин бүридэ абтаһан эдэ хурьгадай 10—15-ниинь үхэл тахалда дайрагдажа гарзалаа.

Ажахынуудтахи хонин һүрэгүүдые олошоруулгада һаад хэдэг гол шалтагаануудынь гэхэдэ, үүлтэр һайжаруулха, тэжээл бэлдэхэ асуудалнуудта гол анхарал табигданагүй гэжэ арадай хиналтын комитедэй гэшүүд тэмдэглээ. Хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри дурсагдаһан ажахынуудта хангалтагүйгөөр табигданхай. Хэды бэрхэтэй байдалда ороод байбашье, Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой, Жаргалантын, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд зохихо тобшолол хээгүй байһаар.

Энэ жэлэй туршада XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 324 хонид, Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо 206 хонид ороондо оруулагдангүй һубайраа. Тельманай нэрэмжэтэ совхозой Жалга гэжэ газарта хүдэлдэг Батуевай, Хуурай-Добо гэжэ газарта хүдэлдэг Тогочеевэй олон хонид һубайрһан байна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри энэ жэлдэ хангалтагүйгөөр, муугаар үнгэрөө. Үрэжүүлгын пунктнуудынь хүйтэн байхаһаа гадна, муугаар түхеэрэгдэһэн байгаа.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха асуудалда дурсагдаһан ажахынуудта зохихо анхаралай хандуулагдаагүй байһан дээрэһээ, түсэбынь энэ жэлдэ дүүргэгдэнгүй үлэхэнь. Жэшээнь, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлэйнгээ түсэбые 96, Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз — 86 процент дүүргэнхэй. Эдэ тоо, мэдээнүүд дээрэһээ харахада, дурсагдаһан ажахынууд байгша ондо, 1972 онойхидо орходоо, үсөөн хурьга абаһан болоно.

Хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха асуудалда зохихо анхарал хандуулаагүй, шухала хэмжээнүүдые абаагүй байһан дээрэһээнь аймагай арадай хиналтын комитет хүдөө ажахын управлениин начальник В. Е. Баторовта, мүн энэ управлениин главна зоотехник нүхэр Черниговский гэгшэдэ шанга донгодолго хэһэн байна.

Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой главна зоотехник нүхэр Самбуевһаа, мүн энэ совхозой 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ нүхэр Аюшеевһээ хонидой тоо толгой олошоруулгада зохихо анхарал хандуулангүй, малнуудые искусственнаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие хүсэд һайнаар хинан шалгаагүй байһанайнь түлөө һарынь салингай 50 процентые даража абаха гэһэн шиидхэбэри арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ баталан абтаа.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонин ажалай талаар зоотехник нүхэр Г. Я. Эрдынеевһээ нэгэ һарын салингай тэнтэй мүнгэ даража абаха шиидхэбэри баталан абтаа.

Хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин түсэб дүүргээгүй байһанайнь, энэ шухала хэрэг һулаар хинан шалгаһанайнь түлөө дээрэ дурсагдаһан колхозой главна зоотехник Д. Базаровта, гавна ветеринарна врач Д. Лумбуновта донгодолго соносхогдоо. Тус колхозой түрүүлэгшын орлогшо Л. Я. Эрдынеевтэ мүн лэ шанга һануулга хэгдэһэн байна.

В. ШОРНИКОВ.
Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Нютагай эмхинүүдэй һонин

ХАРЮУСАЛГЫН ҺУЛАДАҺАН ДЭЭРЭҺЭЭ

Прибайкалиин аймагай арадай хиналтын комитет «Зырянский» совхоздо малай үбэлжэлгын ямар бэлэдхэлтэй эхилһые, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдалгын ябасые шалгажа үзэбэ.

Яһала бараг, һайн ажал хүдэлмэриин ба үүсхэл, оролдолгын хажуугаар горитойхон дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байна.

Совхозой дирекциин хиналта ба анхарал һуладуулһан, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хүдэлмэри зүбөөр ябуулаагүй, шухала хэмжээнүүдые саг соонь абаагүй дээрэһээнь боложо, һү һаалга тус ажахыда нёдондоной энэ үеынхиһөө зургаан процентээр доошоо ороо, һүнэй заводуудта хүсэд сэбэрлэгдээгүй, гашалха дүтэлһэн һүн тушаагдаһаар. Эдэ дутагдалнууд мүн совхозой хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, отделенинүүдые даагшадай харюусалга муутайгаар, даалгагдаһан ажалдаа нэрэ зүүнгээр хандаһанһаань болоо.

Илангаяа ниитын малай үбэлжэлгын ябаса хангалтагүй, мал олоор гарзалхаар забдаад байна. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, үбэлдэ бэлэдхэл тус ажахыда саг соогоо хэгдээгүй. Ниитын малай үбэлжэхэ зарим байранууд муугаар заһабарилагдаһан, дулаалагдаагүй, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаагүй байшоо. Уһалуури зүб эмхидхэгдэнэгүй, оньһожоруулга хүсэд хэгдээгүй.

Гадна «Зырянский» совхозой зарим фермэнүүд дээрэ ажалай журам һуладана, үдэр бүриин ажал хүдэлмэришэдэйнь дунда зүбөөр хубаарилагданагүй, мүн малай тэжээлэй хубаари зүб бэшэ гэһэн баримтануудые шалгалта элирүүлһэн байна. Эгээл сошордолтой зүйл юуб гэхэдэ, фермэ болон гүүртэнүүдтэ тэжээл саг соогоо асарагданагүй. Тиигэжэ, жэшээнь, һолоомо уураар буйлуулга таһалдана, үхэр мал дутамагаар хооллуулагдажа, тураха туйлда хүрэнэ. Зарим газарта малай гарзашье үзэгдэжэ эхилһэн байна. Жэшээнь, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулаад үзэхэдэ эбэртэ бодо малай гарзалалга аяар 33, гахайнуудай гарзалалга 62 процентээр ехэ болоһон. Илангаяа Октябриин түрүүшын хүйтэнүүдээр олон мал, гахай гарзалаа.

Прибайкалиин аймагай арадай хиналтын комитет тус дутагдалнуудые согсолжо, «Зырянский» совхозой директор нүхэр А. А. Бушковые үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь үнгэргэхэ, тэрэнэй ябасын һайнаар эмхидхэхэ талаар совхозойнгоо мэргэжэлтэдэй урда шанга эрилтэ табяагүй, шухала хэмжээ ябуулганууды саг соонь абаагүй гэжэ тэмдэглээ. Тэрэ өөрөө малшадай эрилтэнүүдтэ хайша хэрэгээр хандаа, хэмжээ абаха үнэтэ сагуудаа гээгээ. Совхозой ахалагша зоотехник И. Мартынюк фермэ, гүүртэ болон бусад газарнуудаар ябахадаа, шухала хэмжээнүүдые абадаггүй, ондоо бусад зоовет-мэргэжэлтэдэй хүдэлмэри хүтэлдэггүй байба.

«Зырянский» совхоздо үнгэргэгдэһэн шалгалта үшөө юу харуулааб гэхэдэ, мал ажалай хүдэлмэриие оньһожоруулха ажал һуладаа. Энэ талаар совхозой инженер Н. Зуев эдэбхи, үүсхэл оройдоо гаргаагүй, шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэри унжагайруулаа.

Эдэ бүгэдэ, мүн бусадшье дутагдалнуудһаа боложо, «Зырянский» совхоздо ниитын малай үбэлжэлгэ хангалтагүй эхилээд байна.

Кабанскын аймагай арадай хиналтын комитет тус ажахын директор А. Бушков, харюусалгата мэргэжэлтэд Ю. Плотников, Н. Зуев, К. Семочкина болон бусадые заседанидаа дуудажа, хангалтагүй ажал хүдэлмэри тухайнь асуугаад, тэдэнэртэ зэмэ тохоһон, ниитын үйлэдбэридэ хохидол гаргаһанайнь түлөө ялада һуулгаһан байна.

Тиихэтэеэ хамта, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудаа дары усадхахынь түлөө шухала хэмжээнүүдые абахыень, ажал хүдэлмэреэ һайнаар эрхичхыень уялгалаа.

М. САВЕЛЬЕВ.

...ОМДОЛЫЕ ТООНГҮЙ ҮНГЭРЖЭ БОЛОХОГҮЙ

1967 оной августын 29-дэ ...алшадай гомдол болон ...адхалнуудые хаража үзэ... гурим тухай» тогтоол ...СС-эй ЦК абаһан юм. ...ээн дотор ажалшадай ...долнуудые хаража үзэл... бии байһан олохон ду...далнуудта ехэ анхарал ...дуулха тухай хэлэгдэ... гээшэ. Гадна ажалша... элдэб асуудалнуудаар ...даһан бэшэг, мэдүүлгэ, ...долнуудые партийна, со... ба арадай хиналтын ...анууд хиналта дороо аба... ёһотой гэжэ заагаа һэн.

1968 оной апрельдэ ...СР-эй Верховно Соведэй ...езидиум энэ асуудалаар ...хай Указ гаргаа һэн. Тэ...н дотор ажалшадай гом..., мэдүүлгэнүүдые хара... үзэхэ гурим тодорхой...лоһон байна, тэдэниис ...болзор соонь шиидхэхын ... хүтэлбэрилэгшэд бо... харюусалгата нюурнууд шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой гэжэ сэхэ заагданхай.

Эдэ шухала тогтоолнууд манай республикын «Книготоргдо» хэр зэргээр бэелүүлэгдэнэ гээшэб гэжэ хараад үзэхэдэ, нилээд ехэ дутагдалтай байха юм. Тэдэ дутагдалнуудта директорынь нүхэр Норбоев, тэрэнэй орлогшо нүхэр Михайлов сэхэ хабаатай.

Гэхэтэй хамта, тус организацида хүн зон илангаяа олон асуудалаар хандадаг байна. Гансахан хэрэгтэй номуудаа һурагшална бэшэ, харин «Книготоргын» магазинуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай зааһан байха юм. Илангаяа һургуулиин һурагшадай үзэхэ номууд дуталдадаг байна. Зарим эхин классуудай һурагшад мүнөө болотор учебнигүүдээр хангагдаагүй. Элдэб атласууд, 2—3 классай «Родная речь», картанууд олон дуталдана. Һургуулиин үхибүүд, мүн юрыншье хүнүүд Горький, Толстой, Островский болон совет, буряад уран зохёолшодой номуудые бэдэрнэ, «Книготоргһоо» туһаламжа эринэ. Теэд тэдэнэй хандаһан бэшэгүүдтэ анхарал үгы гэхэдэ алдуу байхагүй, харюушье бэшэгдэнэгүй. «Тиимэ ном үгы» гэжэ хэлээд лэ книготоргын ба тэрэнэй магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд ерэһэн бэшэгүүдтэ харюушье эльгээнэгүй.

Иимэ байдалтай эбсэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, манай ниислэл хотын номой магазинууд хүн зоной хэрэгсээдэг номуудые түбэй баазануудһаа олоор асаруулхын тула хэмжээ абанагүй. Ажалшадай, бүхы уншагшадай эрилтэнүүд шэнжэлэгдэнэгүй, тиимэһээ номой магазинуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд ямар номуудые асархаяа мэдэнэгүй. Элдэб техническэ, хүдөө ажахын болон бусад мэргэжэлэй номууд олдодоггүй.

Эдэ бүгэдэ тухай һаяхан бидэнэй үнгэргэһэн шалгалта элирүүлбэ. Тэрэ шалгалта үшөө юу харуулааб гэхэдэ, Буряадай «Книготоргдо» ажалшадай гомдол, хандалга ба бэшэгүүдтэ анхарал һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ бэелүүлэгдэнэгүй.

Ажалшадай гомдолые, тэдэнэй элдэб асуудалаар хандаһан бэшэгүүдые тоонгүй үнгэржэ болохогүй. Энэ ниитэ, гүрэн түрын удха шанартай хэрэг шуу.

Д. КОЛМАКОВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй гомдолнуудые харадаг бюрое эрхилэгшэ.

Спорт

КОНЬКИ. Конькишадай бүхэсоюзна мүрысөөн декабриин 25-да Алма-Атадахи Медео гэдэг елүүр дээрэ эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ хабаадаһан Свердловскын түлөөлэгшэ Юрий Кондаков 3000 метрэй зайда урилдахадаа, 4 минута 03,67 секунда саг харуулжа, ороной шэнэ рекорд туйлаба. Энэнь Голландиин суута спортсмен Ард Схенкдэ хабаатай дэлхэйн рекордһоо 4,6 секундаар үлүү байна.

Хоёр зайда болоһон мүрысөөнэй дүнгөөр Кондаков 80,842 очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

500 метртэ Тамбов хотын конькишан Владислав Матвеев илажа гараа — 39,83 сек.

Үндэр хададахи Медео гэжэ елүүрэй мүльһэн һайнаар бэлдэгдэнхэй, сагай уларилай таарамжатай һайн байһан дээрэһээ мүрысөөндэ хабаадагшадта аятай зохид байба. 1974 оной январь һарада манай конькишад Норвегиин суглуулагдамал командатай Осло хотодо мүрысэхэ. Тиин энэнь хоёр ороной спортсменүүдэй уулзалгын урда тээхи һүүлшын шалгалта болоно.

САНА. Бүхэсоюзна мүрысөөн Красногорск шадар нээгдэбэ. 1974 ондо Фалунда үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадахын түлөө манай спортсменүүд эдэбхитэйгээр бэлдхэл хэжэ, бэеэ һорижо байнхай. 5 километрэй зайда болоһон урилдаанда олимпийска чемпионка Галина Кулакова (Ижевск) 20 минута 58 секунда саг харуулан, илалта туйлаа. Ленинградай түлөөлэгшэ Любовь Мухачева, Раиса Сметанина (Сыктывкар) хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дунда 15 километрэй зайда болоһон урилдаанда Рудный хотын спортсмен Иван Гаранин амжалта туйлаһан байна — 50 минута 18 секунда. Киров хотоһоо Юрий Скобов — хоёрдохи, Сыктывкарай санашан Василий Рочев гурбадахи һууринда гараа.

Лауреадууд бултадаа бидэнэртэ танил юм. Гаранин, Кулакова гэгшэд бултанһаа һураггүй булюу байгаа.

Сагай уларилай дулаабар байһан дээрэһээ спортсменүүд санаяа шадажа тоһодохын тула ехэ оролдолго гаргаха ушартай болобо. Ушарынь юуб гэхэдэ, тоһо буруугаар хэрэглээ һаа, илалта туйлахые найдаһанай үлүү. Эгээл энэ ушарһаа боложо, москвич Федор Симашев аяар зургаадахи һууринда гараа.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР...

Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй политехническэ институдуудай дунда санаар мүрысөөн Томско хотодо болобо. Тэндэ Улаан-Үдын технологическа институдай багшанар болон студентнэр хабаадалсаба. Манай технологическа институдай багшанар спортын мастер Григорий Цыбиков, Владимир Мазанин гэгшэд 15 километртэ урилдабад. Тиин Цыбиков найман хүнэй удаа, Мазанин 12 хүнэй удаа ерэбэ.

Улаан-Үдын студент басаган Людмила Малофеева табан километрэй зайда урилдаһан эхэнэрнүүдэй дунда зургаадахи ерээ. Тиигэжэ манай технологическа институдай команда санаар урилдаһан найман командын дундаһаа дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Үшөө боксоор, баскетболоор болоһон мүрысөөнэй дүнгүүдтэй хамта Улаан-Үдымнай команда гурбадахи һууринда гараа.

***

Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө хоккейгээр мүрысөөн эхилээ. Үнгэрһэн нааданай үедэ «Вымпел» командынхид «Пищевигтэ» 5:7, ЛВРЗ-гэй спортын клубайхидта 0:15 тоотой шүүгдэбэ. ЛВРЗ-гэй спортын клубай хоккеистнар 10:2 тоотойгоор «Пищевик» командые, 8:5 тоотойгоор «Забайкалец» клубай спортсменүүдые шүүжэ, түрүү һууринда гаранхай. Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

***

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй хүүгэдэй спортивна һургуулинуудай дунда хүнгэн атлетикээр мүрысөөн январиин 2-то Ангарск хотодо болохо юм. Тэндэ хабаадаха һурагшадые шэлэн абаха зорилготой һорёон урилдаагаар утые болон үндэрые харайлгаар Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын 25-дахи һургуулиин арбадахи классай һурагша Альберт Левитин 180 сантиметр үндэрые харайжа шадаба.

602 сантиметр һүрэһэн 2-дохи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Александр Майоров утые харайгшадай дунда түрүүлбэ. Басагадай дундаһаа 20-дохи һургуулиин арбадахи классай һурагша Таня Булнаева 512 сантиметр утые һүрэжэ түрүүлээ. 60 метрэй зайда болоһон урилдаанда 7.2 секундын туршада гүйжэ гараһан Вячеслав Родионов, 44-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Надя Виноградова (8,0 сек.). гэгшэд түрүү һуури эзэлбэ.

***

Буряадай хүдөө ажахын институдта барилдаагаар мүрысөөн болобо. Мүрысөөндэ энэ институдай барилдаашадһаа гадна, багшанарай, технологическа институдай болон «Динамо», «Труд», «Спартак», «Урожай» бүлгэмүүдэй спортсменүүд хабаадалсаба. Багшанарай институдай команда мүрысөөндэ ехэ амжалта туйлажа, спортын мастерта кандидадууд Дашинамжилов, Махутов, Цыренгармаев, Балдаев, нэгэдэхи газрядтай Багадаев, Цэдашиев гэгшэд түрүү һуури эзэлээ. Хүдөө ажахын институдай командын гэшүүд болохо спортын мастерта кандидадууд Чагдуров, Гармаев гэгшэд мүн лэ түрүү һуури эзэлжэ шадаба.

Б. МИРОМАНОВ
«Трудовые резервы» бүлгэмэй тренер.

ХЯАГТЫН АЙМАГАЙ НЮТАГАЙ НЭРЭНҮҮД

Хяагтын аймагай олохон нютаг тосхонуудай нэрэнүүд байгаалиин онсо шэнжэтэй гү, али үльгэр домогтой холбоотой байдаг. Мүнөөшье болотороо эдэ нэрэнүүд үлэһэн байна. Тэдэнэрэй заримайнь уг удхыень тайлбарилжа, уншагшадтаяа танилсуулха хүсэлэнтэйбди.

Уладый гэжэ ород тосхон. Энэ нэрэ Улаан гэжэ үгэһөө бии болонхой. Ушарынь юуб гэхэдэ, урда сагта энэ тосхон шадарһаа хүнүүд улаан шабар малтажа абаад, шэрэ, будаг болгон хэрэглэдэг байгаа. Хүршэ тосхонуудтаа абаашажа тэрэнээ наймаалдаг һэн. Тиимэһээ энэ тосхон Уладый гэжэ нэрэ зүүгээ.

Тамир гэжэ ород тосхон. Энэ үгэ түмэр гэһэн удхатай юм. Анхан сагта буряадууд түмэрэй руда эндэһээ малтажа абадаг байһан юм гээд энэ нютагта ажаһуудаг үбгэд, хүгшэд хөөрэлдэдэг. XVIII зуун жэлдэ шэмээшэгүүд нүүжэ ерээд, энэ тосхоной һуури табиһан байна.

Мүнөө Хяагтын аймагай томо ажахынуудай нэгэн — «Родина» колхоз эндэ түбхинэнхэй.

Шазага гэжэ ород тосхон. Эндэ шаазгайнууд ехэ олоороо уурхайгаа түхеэрдэг байһан гэхэ. Мүнөө энэ нютаг «Родина» колхозой нэгэ отделениин түб болонхой.

Харонхой гэжэ хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг томо һуурин. Мүнөө түмэр замай станци, шанаржуулгын фабрика, заготзерно, эд барааяай элдэб складууд эндэ бии юм. Энэ нэрын бии болоһон ушар нэгэ түүхэ домогтой холбоотой. Нютагай нэгэ ангуушан гал шаргал үнэгэ намнажа ябаа гэхэ. Энэ нютагта дүтэлжэ ерэхэдэнь боро хараан боложо, хамаг юумэн бүрүүлтэшэбэ. Намнажа ябаһан үнэгэеэ обёоржо харахаяа болиходоо харанхы гэжэ хэлээ юм гэлсэдэг. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо энэ нютаг Харонхой гэжэ нэрэтэй болоһон байгаа хаш.

Р. ТУГУТОВ.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

1349 ОНОЙ ХУУЛИ

СЕРБИИН хаан Душанай засаг түрэ барижа байха үеын, 1349 оной, хуулиин суглуулбариһаа абтаһан мүрнүүдые Белградай «Политика» газетэ һаяхан тунхаглаба. Архи уугаад, зоной дунда бузагай муухайгаар аашалһан хүниие хэрзэгы шэрүүнээр хэһээхэ тухай тэндэнь хэлэгдэнэ. Энэ хуулиин суглуулбариин 166-дахи статья дотор иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Хэрбээ һогтуу хүнэй хэн нэгэндэ салшан хүндэржэ, сюртугыень тайлаад гү, али малгайгынь абажа хаяа һаань, үгышье гэбэл, ямар нэгэ ондоогоор гутамшаг муухай, эшхэбтэр байдалда оруулаа һаань, тэрэниие 100 дахин бургааһаар сохёод, харанхы түрмэ руу хаяһанайнгаа һүүлээр үшөө дахин сохёод табиха юм».

ӨӨРСЭ ШУХАГ ОЛОШО

АДДИС-АБЕБЭ. США-гай Кливлендын университедэй хүдэлмэрилэгшэ, уласхоорондын палеонтологическа экспедициин гэшүүн Карл Йогансен Эфиопиин Дессие хото шадар ажаллажа байтараа газарһаа ёдойлдожо байһан яһануудые харажархиба. Һармагшанай араг яһан гээшэ гү гэжэ эрдэмтэ һанаһан байгаа. Тиигэбэшье анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзэхэдэнь, четвертичнэ үеын эхеэр ажаһуудаг, эртэ урдын хүнүүд — австралопитегүүдэй хоёр хүлэй араг яһан байшоо.

Эрдэмтын багсаамжын ёһоор, эдэнь нёдондо жэл Рудольф нуур шадар Англиин антрополог Л. Ликиин олоһонһоо бүри үнинэй байна.

Дессие хото шадар олдоһон зүйлнүүд өөрсэ шухаг олошо болоно гэжэ К. Йогансен, тэрэнэй нүхэд тоолоно. Юундэб гэхэдэ, «гурба миллион тухай жэлэй урда тээхи хүнүүдэй уг гарбал хоёр хүл дээрээ ябадаг байһан байгаа» гэжэ энэнь элирхэйлнэ.

ФУТБОЛДО ДУРАТАЙ ХҮНЭЙ СУГЛУУЛҺАН ЗҮЙЛНҮҮД

БЕЛГРАДТА ажаһуудаг радиотехник В. Челович дэлхэйн элдэб оронуудай футболой клубуудай 2.000 шахуу значок, вымпел суглуулһан байна. 1888 ондо Югославиин Сомбор хотодохи «Спорт» гэдэг футболой клубай бүтээһэн алтан значок, Югославиин футболой холбооной түрүүшын значок бии.

«ПОЛЗУНОК» КЛУБАЙ ГЭШҮҮД АЯНШАЛНА

ЛЕНИНГРАДТА ажаһуудаг дүрбэтэй Лена Никанорова, Коля Русский гэгшэд 1 мянга шахуу километр зам гаталһан байна. Эдэнэр яһала бэрхэ аяншад юм: бүри зургаа һаратайдаа... түрүүшынхеэ аяншалгада гараа.

Гурбаһаа таба хүрэтэр наһанай үхибүүд эсэгэнэртээ, эжынэртээ хамта Ленинградтахи аяншалагшадай «Ползунок» гэжэ спортын клубта ябадаг. Багашуул компас хэрэглэн, байгаалиин онсо тэмдэгээр зүг шэг тодорхойлжо, майхан татажа, түүдэг табижа һураа.

Үхибүүдтэйгээ хамта аяншалхадаа, тэдээндэ тохёолдожо магад бүхы түбэг бэрхэшээлнүүдые багашуулай түрэлхид хараада абажа, хэдэ хэдэн түхеэрэлгэ бүтээһэн байгаа: майхан соохиёо дулаасуулха пеэшэн, үргэбшэ стулнууд гэхэ мэтэ.

Эдэ бүлэнэр Финскэ тохойн, Ладожска нуурай эрьенүүд дээр, Карелиин үзэсхэлэн һайхан газарнуудаар нэгэ гү, олон үдэрэй аяншалгануудые хэдэн удаа хэһэн байха юм.

ОРКЕСТР-ГИТАРА

ЛАТВИИН Огре хотын радиомеханик Валдемар Кетнер электро-гитара бүтээбэ. Тэрэнь кларнет, саксофон, үнгэрхэдөө орган шэнги абяатай юм. Тэрээгээр наадахадаа, хоёр инструмент дээрэ наадажа байһан мэтэ аялга хүгжэм гаргажа болохо. Утаһан бүхэниинь ондо ондоо абяатай.

Валдемар Кетнер радиотехникээр үнинэй һонирходог. Мүнөө тэрэ ДОСААФ-ай радиоклубта инструктор-методистаар ажаллана. Сүлөө сагтаа электро-хүгжэмэй инструментнүүдые дархалдаг юм.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

• телефон • телеграф • радио

ПРАГА

Совет газ—Чехословакида

ТАСС

СССР — Баруун Европо гэжэ уласхоорондын газай соргоор совет газ һаядаа Чехословакиин Социалис Республикын ниислэл хотодо хүргэгдэбэ. Энэ түлишэ Чехословакиин ниислэлэй элшэ хүсөөр хангагдасые улам һайжаруулжа, агаар нилээд сэбэр байлгаха арга олгохо байна.

ДАККА

Баяр баясхалан хүргэнэб

ТАСС

Хүндэмүүшэ Совет орондо ошоод байха үедэмнай манай делегацие хани халуунаар угтаһанайнь түлөө Советскэ Союзай правительствада ехэ баяр баясхалан үшөө дахин хүргэхые хүсэнэб гэжэ Бангладешэй Арадай Республикын гадаадын ба дотоодын худалдаа наймаанай министр А. Х. Камаруззаман ниислэлэй аэропорт дээрэ буугаад байхадаа мэдүүлбэ. А. Х. Камаруззаман түрүүтэй Бангладешэй худалдаа наймаанай делегациин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байхадань, хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаае нилээд үргэдхэхөөр хараалһан совет бангладеш худалдаа наймаанай протоколдо гар табигдаһан юм.

Тиин хоёр ороной хоорондо баталагдаһан худалдаа наймаанай шэнэ хэлсээн Советскэ Союзай. Бангладешэй харилсаае саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэхэ гээд найданабди.

УЛААН-БААТАР

Хяагта хотын хүндэтэ гражданин

ТАСС

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал — совет Хяагта хотын хүндэтэ гражданин. Эндэ ерэһэн КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Елизов энэ хотын хүндэтэ гражданинай диплом, үнэмшэлгэ Ю. Цеденбалда барюулба.

РИМ

СТАТИСТИКЫН ИНСТИТУДАЙ БАРИМТАНУУД

ТАСС

Статистикын түбэй институдай баримтануудай ёһоор, байгша оной ноябрь һарада Италиндахи юумэнэй үнэ сэн, 1972 оной энэ үеынхитэй жэшэбэл, 10,7 процентээр хүндэрһэн байна. Мяханай, хилээмэнэй, макароной, овощой, хубсаһа хунарай, гуталай үнэ сэн нилээд хүндэрөө. 1973 оной түрүүшын юһэн һарын турша соо гэр байрын түлбэри 5,7 процентээр үнэтэй болобо.

Орон дотор юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэржэ байһан тухайда «Паэзе сера» газетэ дэлгэрэнгыгээр бэшээ.

Ноябрь һарын турша соо Италида 4 миллион шахуу хүдэлмэришэд. алба хаагшад буһалгаалаа гээд Италиин статистикын түбэй институдай баримтанууд дотор хэлэгдэнэ.

ХАНОЙ

УРДА ВЬЕТНАМАЙ РЕСПУБЛИКЫН СҮЛӨӨЛЭГДЭҺЭН РАЙОНУУДТА

ТАСС

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудтахи байдал һайжарна. Энэ ороной хүн зон гартахи буугаа орхижо, байдалаа һэргээн шэнэлхые оролдожо байнхай.

Дайнай туйлай ехэ гарза хохидол ушаруулаашье һаань, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрине һайжаруулхын тула ехэ юумэн хэгдэжэ байна.

Вьетнамдахи дай зогсоожо, амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ Парижда гар табигдаһанһаа хойшо жэл хүрэхэгүй сагай үнгэрөөд байгаашье һаань, Меконг мүрэнэй адагта 1200 һургуули баригдаад, һэльбэн заһагдаад, мүнөө 46 мянган үхибүүн һуража байна.

Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан Вьетнамай түбэй областьнуудта 31 мянга гаран үхибүүн һургуулида һурана. Багшанарые бэлдэхэ курсанууд нээгдээ. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, һуурин тосхон бүхэндэ эхин ба дунда һургуулинууд хүдэлнэ. Ехээр бомбодуулһан, буудуулһан Куангчи провинцида 30 мянган студентнэр һурана.

Ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалха хүдэлмэри нилээд һайжаржа байнхай. Урда Вьетнамай баруун-урда хубидахи бүхы хото городуудта амбулаторинууд, медицинскэ пунктнууд, нарайлалгын байшангууд нээгдээ.

Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ һургуулинууд бүхы провинцинуудта хүдэлнэ.

Соёлой байдалда ехэ хубилалтанууд боложо байнхай.

РАНГУН

Бирман арад шэнэ конституци һайшаана

ТАСС

Арадай суглаанай, Арадай Соведүүдэй һунгалта 1974 оной январиин 27-до эхилээд, февралиин 10-да дүүрэхэ гэжэ Бирмын Центральна һунгуулиин комисси соносхобо. «Социалис республикын» бирман Союзые соносхоһон шэнэ конституциин үндэһөөр, һунгалта үнгэргэгдэхэ байна. Шэнэ конституциин асуудалаар декабриин 15-да эхилһэн бүгэдэ арадай референдум декабриин 31-дэ дүүрэхэ юм. Гэбэшье, һунгалтада хабаадаха эрхэтэй Бирмын олонхи хүнүүд 1974 оной январиин 1-һээ ороной Үндэһэн хуули болохо шэнэ конституциие һайшаажа байһанаа мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

США-гай ниислэлэй захиргаан тухай хуули

ТАСС

США-гай ниислэл — Вашингтоной ородог Колумби гэжэ федеральна округой захиргаан тухай хуулиин проектдэ президент Р. Никсон гар табиба. Энэ хуулиин үндэһөөр ниислэл хотодо ажаһуугшад мэрые, городой соведэй гэшүүдые һунгаха эрхэтэй болоо. Урдандаа вашингтонойхид мэрые һунгадаггүй байһан юм. Президент хотын мэрээр заабол томилогдодог.

Тиигэбэшье ниислэлэй бюджет нютагай засагай зургаанаар — городской Соведээр бэшэ, харин США-гай конгрессээр хинагдаха байна. Тэрэшэлэн Колумби округой хүн зон баһал сенадта түлөөлэгдэхэгүй, харин дуугаа үгэхэ эрхэгүй, конгрессмен доодо палатада Вашингтониие түлөөлхэ юм.

ЛИМЭ

Чилиин профсоюзуудай уряа

ТАСС

Ороной демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр хэгдэжэ байһан харата ябуулгануудтай дашарамдуулан чилиин арад ехээр дураа гутажа байһанаа мэдүүлнэ гэжэ Чилиин Ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй (КУТ) национальна хүтэлбэрилхы соведэй эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Урбалтын фашис удхые, КУТ-ай хүтэлбэрилэгшэдые, мүн Чилиин түрүү үзэлтэй политическэ ба ниитын бусад ажал ябуулагшадые зэрлиг бүдүүлигээр хашажа, харшалжа байһанаа сэрэгэй хунтын далдалан нюуха гэһэн һэдэлгэ энэ документ дотор элирүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Англи. Профсоюзай табан эдэбхитэдые сүүдлэхэ хэрэг болюулхыень захиргаанай урда эрилтэ табихаяа Бирмингемэй барилгашад сүүдэй байшангай дэргэдэ сугларaад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОКИО

Ехэ һонирхол үүсхээ

ТАСС

Токиодо нээгдэһэн «Совет социалис Сибирь» гэжэ выставкэ Японой ниислэл хотын хүн зониие ехээр һонирхуулна. Түрүүшын үдэрнүүдтэ 20 мянга гаран хүн эндэ орожо хараа.

Выставкын 7 мянган экспонат Совет Сибириин байгаали, түүхэ, соёл ба байгаалиин баялигууд тухай Соведүүдэй ороной энэ баян хизаарай арад зоной байдал, ажал тухай хөөрэнэ.

«Совет социалис Сибирь» гэжэ выставкэ ерэхэ жэлэй май һара болотор нээлгэтэй байха.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Пномпениин захиргаанай сэрэгэй байдал улам муудажа байна. Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй шанга добтолгонуудые хэһэнһээ уламжалан, ниислэл хото шадархи зарим районуудые, тодорхойлон хэлэбэл, Меконг мүрэнэй зүүн бэедэхи нютагууд сүлөөлэгдөө. Гурбан үдэрэй турша соо эдэнэр хотын түбтэхи сэрэгэй ба захиргаанай барилгануудые артиллереэр, ракетээр буудаһан байна. Тус районие хинахын тула парашютна частьнуудые пномпениин гарнизоной командовани Меконг мүрэнэй зүүн бэе руу эльгээгээ. Тиихэдэнь сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайсанда шанга харюу сохилто хэбэ.

БАРУУН БЕРЛИН

„Ди вархайт" газетын мэдээсэл

ТАСС

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам Баруун Берлиндэ бүд нэхэлгын промышленность һандаран, улам муудажа байна. Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй орган — «Ди вархайт» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй 16 жэлэй турша соо энэ һалбариин предприятинуудай тоо 628-һаа 307 хүрэтэрөө хороһон байха юм. Энэ үе соо хотын бүд нэхэлгын промышленностьда ажалладаг хүдэлмэришэдэй тоо хоёр дахин хороо. 1974 ондо бүд нэхэлгын промышленность улам бүри муудаха юм гээд Баруун Берлинэй сенадай түлөөлэгшэ мэдүүлнэ.

Предприятиин эзэдэй олзо ехээр олохые эрмэлзэһэнһээнь боложо, хотын бүд нэхэлгын промышленность иимэ хүндэ хүшэр байдалда ороо гээд «Ди вархайт» бэшэнэ. Бүд нэхэдэг предприятинуудай эзэд бага түлбэритэй газарнуудта фабрикануудаа нээнэ бшуу. Энээнһээ уламжалан, Баруун Берлиндэ бүд нэхэдэг фабриканууд хаагдажа, хүдэлмэригүйшүүл олошоржо байна.

НЬЮ-ЙОРК

МУУ БАЙДАЛТАЙ

ТАСС

Олон миллион американ ажалшад урма баяргүйгөөр шэнэ жэлые угтажа байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, ноябрь һарада орон дотор үргэн ниитэ ажалшадай байдал 0,8 процентээр хүндэрөө. 1973 оной турша соо эдэнэй байдал 8,4 процентээр муудаһан байха юм.

Ажалай министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор ноябрь һарада түлишын нефть — 10, бензин — 4, хилээмэнэй зүйлнүүд — 5, овощ ба алим жэмэс — 3,5, һүн оа сагаан эдеэн 3 шахуу процентээр хүндэрһэн байна.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэнгэй хүндэрһэнһөө уламжалан, ажалшад буһалгаа хэнэ. Пенсионернүүд, үгытэй түлюур байдалтай хүнүүд илангаяа хүшэр байдалда оронхой.

Орон дотор хүдэлмэригүйшүүл улам олошоржо байна. Автомобильна, авиационно ба промышленностиин бусад һалбаринуудта хүдэлмэришэд олоор ажалһаа гаргагдана.

Энэ жэлэй хоёрдохи хахадта экономикын хүгжэлтэ доошоо ороо гээд «Бизнес уик» журнал бэшэнэ.

Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэ ехэ ехэ монополинуудта ашатай үрэ ехэтэй байна. Тусхай баримтануудай ёһоор, байгша оной гурбадахи кварталда нэгэдэлнүүдэй ашаг олзо туйлай ехээр нэмээ. 1971 ондо — 47,6 миллиард, 1972 ондо — 55,4 миллиард доллар байһан һаа, харин энэ жэлдэ эдэнэй олзо оршонууд 71,5 миллиард долларто хүрэһэн байна.

ЭБТЭЙ БҮЛЭДЭ

Аха нютагта хамагай түрүүн соёд уг гарбалтай зон бии болоһон түүхэтэй. Соёд угтан агнуури хэдэг, оро үсхэбэрилдэг, хада хулын хүбшэ тайгаар урса - балагаан соо байрладаг, ехэнхидээ ой тайгаар нүүжэ ябадаг байһан.

Хожом хойшодоо соёд угсаатан буряадуудтай хани харилсаатай болоһон гэхэ. Манай Баруун-Голдо Замбалов Жалсарай гэжэ ехэ бэрхэ хүн байһан юм. Тэрэ Сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлһэн, хүн зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулһан. Тиигэжэ хамтын ажал байгуулалсажа, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа захалһан.

Совет засагай жэлнүүдтэ Аха нютагай ажалшадай байдал үдэрһөө үдэртэ һайжаржа, урган хүгжөө. Мүнөө соёдууд түбхинэһэн шэнэ һаруул байдалаараа хэнһээшье дутуугүй хуби заяагаа тааруулжа эдлэдэг, зол жаргалтай болоо гээшэ. Аха нютагта хамтын ажалай тогтоходо, соёдууд буряадтал адли ажахыгаа нэгэдхэһэн байна. Анхандаа соёдууд хэдэн һуурин айлнууд байһанаа, колхозууд болоо һэн. Хоншон гэжэ тайга соо хорёод айл һуудаг байгаа. Тэндэ анха түрүүн «Улаан-Хоншон» гэжэ артель байгуулагдаа. Самсонов Жаб гэгшые артелиингээ түрүүлэгшээр һунгаа. Тэрэнһээ хойшо Ж. Самсонов Аха нютагай «Улаан-Малшан», «Улаан-Аха» гэжэ ажахынуудта түрүүлэгшээр хүдэлөө һэн. Хоншондо соёдой дундаһаа Дандин Пастыков хэдэн жэлдэ түрүүлэгшээр хүдэлөө. Һүүлдэнь тэрэ аймагай милициин таһагта хори гаран жэлдэ ажаллаа. Мүн хэдэн нютагуудта баһал иимэ ажахынууд байгуулагдаа бэлэй. Нютагай эдэбхитэн Бэлигтэ Путункеев «Коминтерн» колхозой тогтоходо түрүүлэгшээр хүдэлөө, һүүлээрнь элдэб харюусалгата тушаалнуудые даажа ябаа. В. А. Обручевой анха түрүүн зүүн Саянда аяншалжа ерэхэдэнь, Б. Путункеев түрүүшын замшан ябалсаһан байха юм. Жэшээнь, Дыжид Дамбаевич Сонопов гушаад онуудһаа эхилээд, колхоз болон аймагай эмхи зургаануудта бухгалтераар ажаллаһан. Мүнөө барилгашадай бригадираар колхоздоо хүдэлнэ. Барилгашан Пампу Дондоков ажал хүдэлмэридөө оролдосотой, үглөөнэй улаан наранаар Соноповтойгоо хамта ажалдаа гарадаг. Ажал хэрэгэйнгээ түргэнөөр, урагшатайгаар хүгжэхэдэ, нютаг нютагай соёдууд буряадуудтайгаа ганзага нэгэдүүлэн, гурбан колхоз нэгэдүүлээ, Сорогой сомоной нэрые соёдууд өөһэдынгөө нэрэдэ оруулаа. Мүнөө Соёдой сомоной Соведэй мэдэлдэ буряадуудшье хамтаран нэгэдээ ха юм.

Соёд угтанай хүбүүд, басагад эрдэм шудалалгаараа баһал түрүү зэргэдэ гаранхай, олонхидынь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эмшэд, багшанар болоо.

Соёдой хүбүүд сооһоо хамагай түрүүн Даша Дашеевич Ошоров Сорог тосхондо эхин һургуулида багшаар, хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Өөрынгөө бэлиг шадабариие дээшэлүүлээ. Ургажа ябаһан залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, тэдээндэ эрдэм бэлиг олгуулха хэрэгтэ Даша Дашеевич хубитаяа оруулһан.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай болоходо манай Ахаһаа анха түрүүн Даша Дашеевич Ошоров холын фронт мордоо һэн.

Удангүй ахалагша лейтенант болоод, һүүлдэнь артиллериин командираар ябалсаа. Гадна Ленинградай хатуу шанга тулалдаануудта хабаадалсажа Ленинэй хотые дайсадһаа хамгаалалсаа һэн. Дайнай һүүлээр аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр ажаллаа, партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар олон жэлдэ хүдэлөө. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадааршье һунгагдаа. Даша Дашеевич Ошоров өөрөө үнэн сэхэ, һайхан сэдьхэлтэй, хүн зондо урин зөөлэнөөр хандадаг, шударгы бэрхээр хүдэлдэг гээшэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсажа, эрэлхэг шангаар тэмсэһэнэйнгээ түлөө Улаан Одоной хоёр орден, мүн ажалдаа ходо габьяатай байһанайнгаа түлөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэжэ медальнууд тэрэнэй сээжые шэмэглэнэ.

Владимир Дашеевич гэжэ дүүнь Сорог нютагтаа трактористын мэргэжэлые шудалаад, эрхимүүдэй эрхим механизаторнуудай нэгэн болонхой. Оля гэжэ дүүнь түрүү малшадай зэргэдэ ябалсана, шухала дурадхалнуудые оруулжа, залуушуулай эдэбхи үүсхэл дэмжэжэ байдаг. Баһа нэгэ дүүнь Дэмбэрэн Дашеевич 1940-өөд онһоо аймагай типографиин наборщигоор мүнөөшье хүрэтэр ажаллана. Хамта хүдэлжэ байһан хадаа тэрэнэй оролдолго, абари заншал һайн мэдэнэб. Ёһотой үнэн сэхэ, шударгы бэрхээрээ коллектив соогоо онсо шалгардаг. Тэрэ Буряадай АССР-эй эрхим полиграфист» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Тиихэдэ Бальжин-Нима Дашеевич, Долгор, Дари дүүнэрынь ажал хүдэлмэридөө баһал абьяастай бэрхэнүүд гэжэ магтаалтай ябадаг, ажалдаа эзэн ёһоор, үнэн сэхээр хандадаг зон гээшэ. Соёд угтанай нэгэ юрын бүлынхидэй хуби заяан иимэл даа.

Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агууехэ дайнда хэдэн олоороо мордоо бэлэй. Тэдэнэй олонхинь Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаяа үгэһэн байха. Мүнөө Сорог тосхондо соёд-буряадуудай хүшөөгэй дэргэдэ мүнхэ зула бадаржа байдаг юм.

Д. ДУГАРОВ.
Ахын аймаг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Ригэ хотодо Ленинэй орден, Латвиин ССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулһан тухай материалнууд. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ» — корреспонденци. Орон доторхи ажахынуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: Редакцида ерэһэн бэшэгүүдээр зохёогдоһон тусхай хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Спорт. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

15.25 — **Үнгэтэ телевидени.** «Автомобилистнар» — мультфильм. 15.35 — «Капиталис оронуудай социальна байдалай тулалдаан шангадана» гэһэн дамжуулга. 15.55 — Москвагай уран һайханай академическэ театрта болоһон үдэшэ. 17.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүн байха ёһотой» — телевизионно уран һайханай фильм (I-дэхи сери).

Улаан-Үдэ харуулна.

19.00 — һурагшадта «Горн» гэжэ программа харуулагдаха. 19.45 — «Комсомолой жэл» гэһэн пресс-конференци. 20.40 — Телевизионно һонин. 21.00 — «Танай бэшэгүүдээр» гэһэн дамжуулга. 21.20 — «Талын галнууд» — телевизионно журнал (буряадаар).

«Орбита» харуулна:

21.50 — «Документальна экран». Поэт Р. Рождественский дамжуулга үнгэргэнэ. 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Нүхэр дуун». Телевизор харагшадай һахилаар зохёогдоһон концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

20.40 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (5-дахи сери).

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын декабриин 27-ной номерой 2-дохи хуудаһанда «Дутагдалһаа—һургаал, тэмсэлһээ—зоргижол» гэһэн корреспонденциин 2-дохи колонкын дээрэһээ 2-дохи абзацай 29—30-дахи һэлгэһэн мүрнүүдые «...дурдагдаа. Иимэ хүнүүдээрээ аймагай партийна организаци омогорхохо ёһоороо омогорхоно», гээд заһажа уншахые гуйгдана.

Алдуу гаргаһан корректортэ зэмэ тохогдоо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50.52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02567. Заказ № 00444